

Presteordninger i Krønikebøkene

Med utgangspunkt i tjenesteordninger og oppgaver til tempelpersonalet i 1 Krøn 23-25, ønsker jeg å se på hvordan organiseringen er et uttrykk for en kultisk teologi.

Student: Guri Enger

Veileder: Professor Corinna Körting

AVH501 – Masteravhandling (30 ECTS)

Master i Kristendomskunnskap

våren 2011

Det teologiske Menighetsfakultet

Innhold:

1.0	Innledning	s.4
2.0	Den historiske konteksten	s.4
2.1	Persertiden	s.4
2.2	Juda – gjenoppbygging av tempelet	s.5
3.0	Den litterære konteksten	s.8
4.0	1 Krøn 23-25	s.10
4.1	Prestene, levittene og sangerne i 1 Krøn 23-25	s.10
4.1.1	1 Krøn 23	s.10
4.1.2	1 Krøn 24	s.13
4.1.3	1 Krøn 25	s.15
4.2	Prestene	s.18
4.2.1	Oppgaver	s.19
4.2.2	Lista og navnene	s.20
4.2.3	Sjefer/overhoder	s.21
4.2.4	Opphavet til denne ordningen	s.22
4.3	Levittene	s.23
4.3.1	Oppgaver	s.23
4.3.2	Alder på levittene	s.26
4.3.3	Lista og navnene	s.27
4.3.4	Sjefer/overhodet og antall	s.28
4.4	Sangerne	s.29
4.4.1	Oppgaver	s.29
4.4.2	Listene og navnene	s.32
4.4.3	Heman og hans etterkommere	s.33
4.5	Rytme	s.34
4.6	Loddkasting	s.36

4.6.1	Prestene	s.37
4.6.2	Levittene	s.37
4.6.3	Sangerne	s.38
5.0	Teologisk relevans	s.39
5.1	Tilbedelsen og det kultiske liv	s.39
5.2	Ordningene og skaperverket	s.41
6.0	Oppsummering	s.43
7.0	Kilder	s.44

1.0 Innledning

”Skapelsesordningene kommer til uttrykk i tempelteologien.”

Jeg er interessert i ordninger for livet og ordninger i kulten, og ville se om presteordningene i Krønikebøkene kunne hjelpe meg med dette. Jeg forutsetter at tjenesteordningen i Krønikebøkene ikke er tilfeldige, men at de viser til en ordening. For å finne ut av dette har jeg valgt problemstillingen: *Med utgangspunkt i tjenesteordninger og oppgaver til tempelpersonalet i 1 Krøn 23-25, ønsker jeg å se på hvordan organiseringen er et uttrykk for en kultisk teologi.*

Jeg vil ta for meg 1 Krønikebok 23-25, der prestene, levittene og sangerne blir beskrevet. Portvaktene hører også til, men jeg vil bare henvise til dem der ordningene er felles med de andre. Oppgava ville blitt for stor hvis jeg skulle tatt dem med. Disse tre gruppene, prestene, levittene og sangerne var de som var direkte aktive under kulten. Portvaktene hadde sitt ansvarsområde mer på utsiden. Først vil jeg se på den historiske konteksten til disse bøkene, hvordan tida var da bøkene ble skrevet, samt den litterære konteksten til Krønikebøkene.

Jeg vil ta for meg hvert enkelt kapittel og se hvordan de er forma, deres stuktur og hva som er viktig for meg å se mer på. Siden vil jeg ta for meg de ulike gruppene, med deres oppgaver, samt de ulike listene med navn og hva som er spesielt her. Det er to temaer som er felles for disse tjenestegruppene, det er rytme og loddkasting, derfor vil jeg behandle dem separat. Til slutt vil jeg se på den teologiske relevansen for dette, der to temaer blir drøfta spesielt. Tilbedelsen og det kultiske liv er første tema der jeg kommer inn på helhjertethet, glede og ordningenes betydning i det kultiske livet. I siste del vil jeg se på sammenhengen mellom disse ordningene og skaperverket.

2.0 Den historiske konteksten

Krønikebøkene ble etter all sannsynlighet skrevet etter at de kom hjem fra eksilet i Babylon. Jerusalem falt i år 587 f. Kr. og vi vet at de fikk komme hjem igjen i år 538. Krønikebøkene slutter med å fortelle om kunngjøringen til Kyros, da han var konge over Persia. I 2 Krøn 36:22-23, sier kongen, Kyros, at Herren, himmelens Gud hadde pålagt ham å bygge et tempel i Jerusalem i Judea. Han ber om at Gud må være med folket og sier at de nå kan dra hjem igjen, de kan vende tilbake til Jerusalem. Kyros var konge i 559-530. Boka ble nok skrevet i persertiden, 538-332 f.Kr. Japhet¹ vil plassere boka på slutten av denne tida eller i begynnelsen av hellenistisk tid. Vi vet at tempelet ble gjenreist rundt 520-515, tempelet og kulten er viktig i Krønikebøkene.

2.1 Persertiden

Det persiske riket tok over etter det babylonske i år 538. Det persiske riket ble stort, riket strakte seg på det største fra deler av India til Hellas og Egypt. De hadde ulike herskere som Kyros II, Cambyses, Dareios I, Xerxes I, Artaxerxes I, Dareios II, Artaxerxes II, Artaxerxes

¹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.27-28

III, Asres, Dareios III². Disse kjempa for sitt rike og for at det skulle bli større. Kampene rundt i riket påvirket nok også Juda, for det var opprør flere steder. Noen av hærene må også ha passert gjennom Juda, spesielt de som skulle til Egypt og det virket nok inn på livet deres når hærene passerte. Miller/Hayes³ sier at Cambyses passerte gjennom Palestina til og fra Egypt, men ingen dokumenter referer til kontakt mellom dem og det jødiske samfunn. Dareios I og de følgende herskere hadde opprør rundt om i riket sitt. Det var problemer i Hellas, i Babylonia og Egypt. Dareios I er også kjent for organiseringsferdighetene sine, han delte riket opp i mindre enheter og påla dem å drive inn skatter.⁴ Dareios var opptatt av kulten i Egypt og han kan også ha vært interessert i Jerusalems kult. Miller/Hayes⁵ viser til at perserne etter å ha tatt Babylon gav deres guder tilbake til tempelet. Cambyses oppholdt seg flere år i Egypt, og i løpet av den tida ble han kronet som farao⁶. Det sies også at han fikk rensa et av tempelene for alt fremmed og fikk alle prestene til å komme tilbake til tjenesten i helligdommen. Den persiske religionspolitikken ser ut til å være å la folkene dyrke sine egne guder på sine egne premisser. De hjalp heller til med å sette i stand igjen helligdommene.

Miller/Hayes⁷ viser til at den kongelige ideologien i Nære Østen sa at tegnet på en god konge var at han "samla de som var spredt" og at han fikk "gjenoppretta gudene og deres helligdommer". Kyros ble husket som en stor frigjører av folk som var tatt til fange. For Israel betydde dette mye da de fikk tillatelse til å komme tilbake til sitt land under Kyros.

Miller/Hayes⁸ viser til at perserne etterhvert fikk mer og mer problemer med Hellas og de mista etterhvert helt kontrollen over dem. Også egypterne ble fri noen år fra perserne, de gikk også til angrep på Syria-Palestina og det var store ødeleggelser mange steder rundt år 360 f.Kr. Perserne tok Egypt tilbake i 342 og de forble under persisk styre til Aleksander den Store kom til makta i 332 f. Kr.

2.2 Juda – gjenoppbygging av tempelet

På bakgrunn av det som er sagt ovenfor kan vi si at blant det viktigste som skjedde denne tida for jødene, var returen fra Babylonia, rekonstruksjonen av tempelet i Jerusalem, den militære forsterkinga av byen Jerusalem og forsøk på å reformere det jødiske liv. To jødiske ledere må nevnes spesielt av de som returnerte fra diasporaen, Esra og Nehemja⁹. Men et spørsmål som da kommer opp, er hva med dem som ikke dro i eksil. Vi vet lite om hvordan det var å leve

---

² Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.501-02

³ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.514-15

⁴ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.516-18

⁵ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.505-08

⁶ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.513-15

⁷ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.505

⁸ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.525-27

⁹ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster John Knox Press, 2006, s.498

for de som ble igjen i landet, for vi må anta at noen var igjen. De gjenværende i landet fortsatte nok å tilbe Gud, men de hadde ikke noe sentralt kultsted lenger eller de kan ha ofra på restene av det som stod igjen. Vaux¹⁰ sier at deler av levittene ble igjen, de fortsatte å leve et liturgisk og religiøst liv, og at levittene da fikk mer makt. Barstad¹¹ diskuterer myten om det tomme landet og konkluderer med at bare eliten og administrasjonen ble ført i eksil. Han mener at livet fortsatte som før, og at de gjenværende var et viktig bidrag til økonomien i perserriket. Barstad¹² viser også i en artikkel til Esek 33:24, der det snakkes om ”de som bor blant ruinene der borte”. Miller/Hayes¹³ sier at de jødiske historiske kildene fokuserte bare på de som returnerte fra eksilet og deres forsøk på å påvirke livet i Juda. De sier videre at omtrent alle kilder antar at Juda fortsatte å eksistere da folket ble deportert til Babylon, men at de var i et vakuum. Alle store impulser kom fra de som returnerte.

Landet var fortsatt ikke selvstendig, det fortsatte å være under fremmed styre. Perserne hadde makta og de utnevnte folk som styrte landet for seg. De oppnevnte ledere eller guvernører i de ulike områdene av sitt rike. Noen navn som hørte til denne tida var Sjesbassar (Esra 1:8), Serubabel og Josva (Esra 3). Nehemja var også guvernør/stattholder (Neh 5:14). Miller/Hayes¹⁴ viser til at Neh 3 sier at provinsen Juda bestod av 5 eller 6 distrikt og at de igjen hadde underdistrikter.

Å bygge et nytt tempel var viktig og ut i fra Esra 6:15 så stod det ferdig da Dareios I var konge, han styrte i 522-486 f. Kr. De som dro i eksil mista hele grunnlaget for tilbedelsen sin, tempelet ble ødelagt, paktkista og alt utstyret ble ført bort. De som var igjen opplevde også dette, men de fortsatte å bo i landet. Det var dramatiske ting de opplevde da Jerusalem ble ødelagt og nå ville de sette dette istand igjen. For de som bodde i eksil, ble lengselen etter Jerusalem og kultstedet i tempelet sterkere. Da de da kom tilbake var det naturlig at de var opptatt av å sette dette i stand igjen til slik det hadde vært. De gjenværende hadde nok ikke samme entusiasme, de levde et greit liv slik det var og var ikke interessert i så store omveltninger. Vaux¹⁵ viser til at levittene var klar over at prestene hadde makta og derfor hadde de ikke så stor interesse av å vende tilbake, de ønsket ikke å være deres tjenere, og antallet levitter som vendte tilbake var lite viser Esra og Neh¹⁶. Levittene som kanksje fikk mer ansvar da prestene var i eksil, følte seg nok trua da prestene kom tilbake. Dette kan være et bakteppe for at Krønikebøkene vektla levittene og deres oppgaver, at de blir fremheva som en viktig gruppe under tilbedelsen.

---

¹⁰ Vaux, Roland de, *Ancient Israel, Its Life and Institutions*, Wm B. Eerdmans Publishing Co, 1997, s.387

¹¹ Barstad, Hans M., *The Myth of the Empty Land*, Scandinavian University Press, 1995, s.79. Han diskuterer bibelsk materiale, arkeologisk materiale for Juda under eksiltiden, bevis fra Transjordan, han sier noe om det etter-babylonske riket og Juda, før han konkluderer med at det tomme land er en myte.

¹² Barstad, Hans M., *After the “Myth of the Empty Land”: Major Challenges in the Study of Neo-Babylonian Judah*, i *Judah and the Judean in the neo-Babylonian period*, Eisenbrauns, 2003, s.8

¹³ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.510

¹⁴ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.523

¹⁵ Vaux, Roland de, *Ancient Israel, Its Life and Institutions*, Wm B. Eerdmans Publishing Co, 1997, s.388

¹⁶ Esra 2:40; Neh 7:43 = 74 levitter; Esra 8:15 = 0 levitter, etter en appell i Esra 8:15-19 = 38 levitter. Her er ikke sangerne og andre grupper nevnt.

Det er naturlig at det ble konflikter mellom disse gruppene. Vi hører ikke så mye om det, for det er de som returnerte som dominerer. Vi har både Esra og Nehemja som to store personligheter som hadde stor påvirkningskraft både på byggingen av tempelet og på samfunnet generelt. Miller/Hayes¹⁷ sier at det er hendelser i den bibelske tradisjon, spesielt i Esra og Sakarja som antar at det var konflikter og spenninger mellom gruppene i Juda, særlig da Serubabel var stattholder. Vi ser i Esra 4:1-4 at de som bodde i landet ville være med å bygge opp igjen tempelet sammen med de som returnerte, noe de ikke fikk lov til. Det er tydelig at de som kom tilbake ville ha en kontinuitet fra før eksilet, for det første de bygde var et alter og ofringa starta opp umiddelbart ser vi i Esra 3:1-3. I Esra 1:9-11 ser vi også at utstyret som de brukte ved tilbedelsen kom tilbake fra eksilet, perserkongen gav det tilbake til Sjesbassar, fyrsten i Juda. Kulten kom igang ganske snart etter returen og de som returnerte hadde regien, de styrte den. Vi vet ut i fra antallet prester også at de var mange og da er det naturlig at de hadde stor makt og brukte makta si.

Esra og Nehemja har mange lister over de som kom tilbake og de kom også i puljer. Både Esra og Nehemja ble støtta av perserne, de fikk lov til å vende tilbake. Oppbygginga av tempelet var godkjent av persiske herskere og det var kanskje i deres interesse også. Miller/Hayes¹⁸ mener at perserne hadde både religiøse og politiske interesser av at jødene kom tilbake til Jerusalem. Det var naturlig at de opplevde konflikter med de som styrte, i Nehemja ser vi hvordan de prøvde å sette kjepper i hjulene for dem. Med disse listene viser at de som kom tilbake var viktige, at de betydde noe for landet. Vi finner også igjen lister med tall i Krønikebøkene. Krønikebøkene bruker mye tall og det er vanskelig å tolke disse tallene, for de motsier hverandre også innad. Lange lister med navn finner vi også i Esra, Nehemja og Krønikebøkene, noe som også er med på å vektlegge de som returnerte. Dette kan tyde på at her var det mange konflikter.

Etter all sannsynlighet så var det også blitt en blanding av jøder med andre folkegrupper hos de som ble igjen, og i Esra 6:21 ser vi at de måtte skille seg av med det fremmede. De var opptatt av å definere sitt eget folk og samfunn.

Tempelet ble fullført under Dareios I. Det arbeidet som Sjesbassar hadde starta ble ført videre av Serubabel. Serubabel blir kalt stattholder/guvernør bl.a. i Esra 2:63; 6:7; Hag 1:1,14; 2:2,21, mens i 1 Krøn 3:17-24 er han et medlem av Davids familie.¹⁹ Presten Josva var med Serubabel i dette arbeidet og Miller/Hayes²⁰ viser til at det er bare Krønikebøkene som sporer hans genealogi tilbake tilbake til Aron, mye er usikkert her. Vi vet heller ikke om presten Josva kom tilbake til Jerusalem fra eksilet eller om han bodde i Juda under eksilet.

I Neh 13 ser vi at levittene også ble fratatt sine rettigheter, de kunne ikke leve av det de fikk, også dette gjorde Nehemja noe med. Han gjeninnsatte dem i sin tjeneste og fant ut at her

---

¹⁷ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.521

¹⁸ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.524

¹⁹ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.518

²⁰ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.519

måtte det gjøres noe både med gaver og overholdelsen av sabbaten. Han prøvde også å gjøre noe med de blanda giftemåla, han ville rense det jødiske samfunnet slik at de utenfor ikke skulle ha noe makt over dem. Miller/Hayes²¹ sier at makta til å gjøre dette fikk han som guvernør for de persiske herskerne.

Juda hadde ingen konge lenger og det er tydelig at prestene og levittene fikk mer makt, de ble de ledende i samfunnet. Selv om kulten var deres oppgave, så er det tydelig at de også hadde mye ansvar i samfunnet. Kulten i Jerusalem ble viktig for deres identitet som jødisk folk.

3.0 Den litterære konteksten

Krønikebøkene starter i 1 Krøn 1:1 med Adam og ender med Kyros som vil bygge et tempel i Jerusalem for Herren, himmelens Gud og dermed gir folket tillatelse til å dra tilbake til sitt land i 2 Krøn 36:23. Det tyder på at kronisten ville skrive ned historien til Israels folk, som for ham var menneskehetens historie. Selman²² viser til at med dette ville kronisten gi en tolkning av den Bibelen han kjente.

Krønikebøkene finner vi til slutt både i skriftene og i deres Bibel. Boka er skrevet i en etterrettsilsk tid og vil beskrive føreksilske hendelser; den vil beskrive sitt folks historie fra skapelsen til de får kommer tilbake etter eksilet. Vi kan anta at kronisten hadde flere kilder som ble brukt, men samtidig prega nok forfatteren boka. Han brukte litterære virkemidler og gav det sin egen stil og karakter.

Disse kapitlene jeg ser på står i første del av disse bøkene, i vår Bibel i 1 Krønikebok. Det er Israels historie under David og Salomo (1 Krøn 10 - 2 Krøn 9) som blir fortalt her. Tempelkulten i andre tempelperiode blir plassert i Davids tid. Davids død blir kommentert i 1 Krøn 29:28. Disse kapitlene jeg tar for meg står midt inne i en fortelling om tempelet (kap. 22, 28 og 29).

Det er en blanding av historie og kultisk stoff; og det kultiske stoffet er til informasjon om kulten, ikke til bruk under kulten. Vi finner her historien til prestekapet, det framstilles at David forordna det, men samtidig avspeiler det tida til kronisten, en anakronisme. Da David levde var ikke tempelet bygget, men vi antar at det var på plass i kronistens tid. Ved å skrive om disse kultiske institusjonene i fortiden er det egentlig nåtiden kronisten beskriver, eller hans samtid. Samtidig bruker han fortiden for å legitimitere nåtiden, ved at David blir trukket inn, han var den store kongen, og det får davidisk autoritet.

Prestenes oppgaver blir ikke beskrevet, det virker som forfatteren går ut fra at folket kjente til dem. Da får vi det som Knoppers²³ sier, at det skaper et inntrykk av en fortsettelse av praksisen fra Moses til monarki-tiden. Vi leser mer om dette i 2 Krøn 13:4-12 der forfatteren tar leseren

---

²¹ Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006, s.535

²² Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s.26

²³ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.69

med tilbake til Aron-sønnene, men samtidig viser det en kontinuitet. Knoppers²⁴ sier videre at ved å skrive om fortiden, så forsøker kronisten å skape nåtiden. Han mener også at den profilen levittene får her, er den kronisten mente den hadde i Davids tid. Samtidig er det nok slik han ønsker at det skal være i hans samtid. Det er historien kronisten ønsker å skrive, men på sin egen måte. Reglene for historieskriving kan ha vært annerledes i hans tid. Kanskje var denne framgangsmåten godtatt i hans samtid. Kronologien var kanskje ikke så viktig, hendelsene betydde kanskje mer, og at de kunne spore dem bakover og dermed skape en kontinuitet. Det ser ut som om tradisjonen også er viktig, at det er en sammenheng mellom det som var og det som er da dette skrives. Knoppers²⁵ mener at kronisten både er en ekseget av eldre materiale og samtidig en uavhengig forfatter. Japhet²⁶ viser til at forfatteren skrev dette ned i persertida, men at det er kongetida han beskriver. Hun viser til at før var det stammesamfunnet som var rådende, mens nå i persertida ble folk delt inn etter religiøs status, hvilken gruppe de hørte til.

Japhet²⁷ snakker om at den perioden som Krønikebøkene vil skrive historien til, formet tempelet slik det skulle være i framtiden. Det som var bestemt i fortiden skulle settes i verk i framtiden. Det som David var med på å forordne, kom nå i funksjon i kronistens egen tid. Samtidig kom alt dette fra Gud, det viser henvisninga til loddkastinga til, Gud står bak den. Japhet²⁸ sier at kronisten ved å skrive ned historien viser til hvordan Gud styrer og leder sitt folk. Hun²⁹ viser videre til at opp gjennom historien ble det et gap mellom virkeligheten og slik den var skrevet i Bibelen, det var den del av den historiske utviklinga. Japhet mener at Krønikebøkene er et bidrag for å skape en bro mellom disse virkelighetene. Fortiden blir virkelig i nåtiden, det blir et bånd mellom disse. Hun mener at Krønikebøkene fornyer og revitaliserer Israels religion, vi får en fortsettelse av Israels tro og historie.

Kontinuitet i tilbedelsen blir framheva i 1 Krøn 23:25-32, men vi kan ikke si med sikkerhet at det ikke var avbrytelser. Fra Davids tid fortsatte det til de dro i eksil, men tida under eksilet vet vi lite om. De gjenværende i landet fortsatte med ofringer, men det må ha vært i liten skala. Det er idealet som Krønikebøkene vil formidle her. Vi vet bl.a. at Akas i 2 Krøn 28 stengte tempelet og dermed stoppa tilbedelsen, men Hiskia fikk den i gang igjen (2 Krøn 29).

Det er lister med genealogier/ættelister, fortelling og offerordninger i denne boka, for det meste en blanding av disse. Listene, tallene og navnene i disse kapitlene ser ut til å være noe problematiske og jeg vil se mer på det under teologisk relevans.

---

²⁴ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.71

²⁵ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.69

²⁶ Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.235-41

²⁷ Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.181

²⁸ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.44

²⁹ Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.403-04

4.0 1 Krøn 23-25

Jeg vil gå igjennom hvert kapittel for seg, for å se på hva disse inneholder og hva de kan si oss om presteordningene. Så vil jeg ta for meg de ulike gruppene og si mer om dem og deres funksjoner. Jeg legger mest vekt på rytmen i disse ordningene og den vil jeg drøfte spesielt, likeså vil jeg ta opp loddkasting for seg selv, da det er felles under alle gruppene.

4.1 Prestene, levittene og sangerne i 1 Krøn 23-25

4.1.1 1 Krøn 23

Dette er et kapittel som snakker mest om levittene, der vi finner både genealogier og fortelling. Det fortelles at David nå var blitt gammel og mett av dager og at han nå hadde innsatt sin sønn Salomo til konge over Israel. Han kalte sammen alle høvdingene i Israel, samt prestene og levittene. Det ble holdt et manntall, alderen på de som skal telles nevnes og antallet personer blir også regna opp. Kongen forteller også hvor mange som skal være med å utføre de ulike oppgavene eller tjenestene. David forteller hvilke ulike typer tjenester som levittene skal ha i tilknytning til Herrens hus.

David deler levittene inn i skift etter de tre Levi-sønnene: Gersjon, Kehat og Merari. Vi får en opplisting av navn, og det blir nevnt hvem som er sjef/overhoder. Antallet i hver familie fortelles også. Først tar forfatteren for seg Gersjon-sønnene med sine etterkommere med antall i hver familie, og hvem som er overhodet blir presisert. Neste er Kehat-sønnene, de listes opp og det blir presisert at første sønn, Amram hadde to sønner som hadde spesielle oppgaver. Aron og hans sønner skilles ut til sine oppgaver. Moses var også spesiell, men sønnene hans var vanlige levitter. Vi får en opplisting av de andre sønnene med sine etterkommere og hvem som var sjef/overhode. Merari-sønnene er den siste gruppa som listes opp med sine etterkommere. Som en konklusjon på denne opplistinga blir det sagt at dette var Levi-sønnene, slik de var talt opp. Det var disse som skulle gjøre tjeneste i Herrens hus, og nå blir alderen på de som skulle gjøre tjeneste senka, de var ikke lenger 30 år, men 20 år og oppover.

Siste del av kapitlet handler om oppgaver som de skal gjøre i forbindelse med Herrens hus. Det blir presisert at nå var forholda annerledes, de var ikke lenger på vandring. De trengte ikke lenger bære alt utstyret og derfor ble tjenesten deres forandra. Av den grunn bruker forfatteren mye plass på å beskrive deres oppgaver, at deres hovedoppgave var å hjelpe Aron-sønnene i tjenesten ved Herrens hus, dette snakker jeg mer om under levittenes oppgaver. Portvaktens oppgaver blir beskrevet, også sangerens oppgaver. Når disse oppgavene skulle utføres blir også presisert, det var hver morgen og hver kveld, på sabbatene, nymånedagene og høytidene. Denne tjenesten skulle de gjøre og helt til slutt får vi et møte mellom eksodus-tradisjonen og tempel-tida, ved at møteteltet og helligdommen nevnes sammen med Herrens hus.

Inndelingen av dette kapitlet har vært en del diskutert, jeg velger å bruke samme inndeling som Sara Japhet³⁰.

I. v.1-5: Introduksjon, David deler inn i skift, en forberedelse til det som videre skal listes opp, vi får en oversikt.

v.1 er en redegjørelse for kapitlet, hvorfor dette ble skrevet.

v.2 er en introduksjon til hvem som er med på dette.

v.3-5 er en introduksjon til listene som kommer, manntall holdes, antallet nevnes og ulike oppgaver blir beskrevet.

II. v.6-24: De tre Levi-sønnene Gersjon, Kehat og Merari blir delt inn i skift.

v.7-11 Gersjon-sønnene

v.12-20 Kehat-sønnene

v.21-24 Merari-sønnene

III. v.25-32: David gir forordning om oppgavene/tjenestene til levittene, hva de skal gjøre og når de skal gjøre det.

Alle disse tre hoveddelene innledes med David som subjekt, det er David som handler. David fikk en svært viktig funksjon under inndeling av disse skifta. Første del, introduksjonen, er det mest diskusjon om, da om delingen skal gå før v.6 eller midt i vers 6. Det blir brukt for å forklare at her er det flere lag, noe er fra kronisten og noe er tillegg. Jeg er enig med Japhet³¹ at vi kan se på dette som en enhet. Jeg synes også det er naturlig at v.24 er en avrunding på genealogien, selv det kommer en justering på levittenes alder i v.24, den gjenntas også i v.27. Dette vil jeg snakke med om når jeg skal behandle levittens alder.

I. I v.1-5 er David blitt gammel og mett av dager og han har innsatt sin sønn Salomo til konge over Israel, det er innledningen til tjenesten om levittene. Det er grunnen til at David kaller sammen alle høvdingene i Israel sammen med prestene og levittene. Det ble holdt manntall over levittene for de som er 30 år og over. Levittene er hovedfokuset for kronisten, det er dem som det handler om. Antallet er stort, det er 38000; bruken av tall vil jeg snakke mer om senere, da mange har stilt spørsmålstegn ved det. Kongen sier også hvor mange som skal være med i de ulike lagene, det er 24000 som skal lede arbeidet på Herrens hus, 6000 skal være tilsynsmenn og dommere, 4000 skal være portvakter og 4000 skal være sangere og bruke instrumenter som David har fått laga til. Levittene generelt blir introdusert først, og så kommer de spesielle gruppene.

II. I v. 6-24 er det levittene som er i fokus, og de tre Levi-sønnene listes opp. Det starter med Gersjon-sønnene i v.6-11. Gersjon fikk Ladan og Sjimi. Her har vi noen problemer, i andre lister (Ex 6:17; 1 Krøn 6:2 (norsk 6:17)) er Gersjons sønner Libni og Sjimi. Her er første gren

³⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.410-11

³¹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.410

Ladan, og Libni er borte. Japhet³² nevner at dette kan stamme fra forandringer i sosiale omstendigheter og et maktskifte mellom familier. Det er også flere problemer i denne teksten, og vanskelig å få et rett bilde av hvem som hørte til hvem i denne familien. Når vi ser på slutten av v.11 så nevnes det også at to av dem ikke hadde mange sønner, derfor ble de regnet som en familie, som en tjenestegruppe.

I v.12-20 listes Kehat-sønnene opp, han fikk Amram, Jishar, Hebron og Ussiel, fire etterkommere. Av Amrams sønner ble Aron skilt ut, fordi han og hans sønner skulle ta seg av prestatetjenesten, de er derfor ikke med i disse listene. Det presiseres i 23:14 at Moses hørte til Levi stamme, han var en Guds mann, men hans sønner skulle regnes med blant levittene som andre. Sjefene/overhodene blir også nevnt her. Det er interessant at flertall brukes på ordet sønner, men det nevnes bare en sønn, dette finner vi flere ganger. Det kan være et formular til bruk i genealogier som forfatteren bruker her. Samtidig er det også litt rart at når han bare har en sønn, så presiseres det at han er sjef/overhode. Det kan derfor være at ikke alle sønnene nevnes, det er disse som forfatteren vil ha med. Sønnen Hebron hadde fire etterkommere og de blir lista opp etter sin plass i rekka. Det er uvanlig at det brukes ordenstall for å liste opp sønnene.

I v.21-24 er det Merari-sønnene som blir lista opp. Det blir presisert at en av sønnene til Makli døde og at han ikke hadde sønner, bare døtre. Disse døtrene giftet seg med sønnene til Kisj. På en måte så opprettholder de farens ære ved at de gifter seg med brødrene til faren. Til slutt får vi en konklusjon på at dette var Levi-sønnene, familie for familie. De ble talt opp og det var disse som gjorde tjeneste i Herrens hus. Nå står det imidlertid at de var fra 20 år og oppover, i v.3 var det 30 år. Forandringen i alder vil jeg snakke mer om under kapitlet om levittene.

III. I v .25-30 er det David som forteller hvilken oppgave/tjeneste de skal ha, hva de skal gjøre og når de skal gjøre det. Jeg vil snakke mer om bruken av ordet tjeneste under levittene. Det starter med en begrunnelse om at nå har Herren, Israels Gud gitt dem ro, nå kan de hvile, for nå skal de får bo i Jerusalem til evig tid. Begrepet tid vil jeg drøfte mer under rytme. Nå er de ikke lenger på vandring, vandringa er slutt og tabernakelet/helligdommen er kommet til Jerusalem. David begrunner hvorfor det blir en endring i levittenes arbeid, de trenger ikke lenger bære teltet og alt utstyret, samtidig blir det repetert at de var 20 år eller mer de som skulle gjøre tjeneste. Det er en ganske detaljert beskrivelse av tjenesten til de som skulle hjelpe til i tjenesten i Herrens hus, de som skulle hjelpe Aron-sønnene. Vi får høre hva de skulle gjøre i forbindelse med ofringa, og portvaktens tjeneste listes opp her, de skal passe alle mål, både lengdemål og hulmål. Sangernes tjeneste blir også beskrevet mer, det presiseres når de skulle love og prise Herren, jeg vil snakke mer om det i kapitlet om rytme. Til slutt får vi en blanding av eksodus- og tempeltradisjonen, der møteteltet/helligdommen blir kobla til tempelet. Det viser historien disse tjenestene står i og understreker at dette er en fortsettelse/kontinuitet.

---

³² Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.414

4.1.2 1 Krøn 24

Dette kapitlet handler om prestene og levittene som deles inn i skift. Første del tar for seg prestene (v.1-19) og siste del handler det om levittene (v.20-31). Det er en fortsettelse av forrige kapittel, og som kap. 23 har dette også genealogi og fortelling. Det starter med en innledning der vi får vite hvordan denne inndeling i skift skal skje. Aron-sønnene er i fokus og de skal deles inn i skift. David deler dem inn i skift, men han gjør det ikke aleine, han har med seg to hjelpere og andre personer som har ansvar i samfunnet. De bruker loddkasting og resultatet blir skrevet ned av en levitt. De 24 ulike skifta blir lista opp med navn i en bestemt rekkefølge som ble avgjort ved loddkastinga.

Vi finner en opplisting av de andre Levi-sønnene i v.20-31, der de for det meste fyller ut med en generasjon til fra 23:6-23. Det brukes også loddkasting her, som hos prestene. Kehat-sønnene og Merari-sønnene blir lista opp her. Det avsluttes med en konklusjon om at Levi-sønnene også kasta lodd som deres brødre, Aron-sønnene, og det ble gjentatt hvem som deltok i denne loddkastinga, hvem som så på. Det var stort sett de samme personene som var med her, som under loddkastinga til prestene.

Dette kapitlet viser enda tydeligere at det er en del av beretninga under tempeloppbygginga. Prestene er blitt så mange at de må deles i lag, det var mange av dem som kom tilbake fra Babylon. Selman³³ nevner at når prestene som kom tilbake etter eksilet var så mange, så kan det ha ført til en identitetskrise for levittene. Dette kan ha virka inn slik at kronisten la så stor vekt på levittene som han gjorde, han ville løfte levittene opp og vise at de hadde viktige oppgaver. Japhet³⁴ mener at både prestelista og den levittiske lista kan være autentisk materiale, og at den reflektere hvordan situasjonen var under andre tempelperiode.

Strukturen på dette kapitlet er ganske klar, det kan deles i to, v.1-19 og v.20-31, disse deles igjen, men her har det vært noe mer uenighet blant forskerne. Jeg syns Knoppers³⁵ har en interssant tanke med at vi kan finne en chiasatisk komposisjon her, i kap. 23 og 24. Han mener at forfatteren som skrev siste del av dette kapitlet (v.20-31) hadde tilgang til 23:6-23 og 24:1-19. Han setter det opp slik:

a. etterkommere av Levi (23:6-23)

b. prestelige lag (24:1-19)

a¹. de gjenværende etterkommere av Levi (24:20-31)

Knoppers viser videre til at kronisten brukte litterære teknikker, og at han brukte dem med hensikt. Vi finner det samme i 1 Krøn 2:3-55 og 4:1-23, der genealogien til Juda rammer inn genealogien til David. Chiasme finner vi mye av i Salmene, men her ser vi det brukt på genealogien. Dette var en forfatter som brukte kjente virkemidler for å få fram sitt syn. Han vil vise her i kap. 23 og 24 at levittene har en viktig plass i kulten og det gjør han ved at han

³³ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s.229

³⁴ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.425

³⁵ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.838-40

bruker mest plass på dem. Prestene blir ved denne oppsettinga ramma inn av levittene, det er levittene som får mest oppmerksomhet, de har det største omfanget her.

Jeg velger lik struktur som Klein³⁶:

I.v.1-19: Presteskifta

v.1-6 Aron-sønnene deles i lag ved hjelp av Sadok og Akimelek. De ble delt inn ved loddkasting, der 16 skift gikk til Elasar (øverstepresten kom også fra denne grenen), de 8 andre til Itamar. Fremgangsmåten ble skrevet ned av skriveren, levitten Sjemaja.

v.7-18 Loddkasting med rekkefølgen til de ulike prestene.

v.19 Konklusjon

II.v.20-31: Videre genealogi for noen levitter.

v.20-25 Kehat-sønnene

v.26-30a Merari-sønnene

v.30b-31 Konklusjon

I. Aron-sønnene er i fokus i første del av dette kapitlet, v.1-19, de skal deles inn i skift. Alle de fire sønnene til Aron blir lista opp, Nadab, Abihu, Elasar og Itamar. De to eldste, Nadab og Abihu, døde før sin far og hadde ingen sønner. Vi får ingen mer forklaring på hva som skjedde med dem her i dette kapitlet. De to yngste, Elasar og Itamar, ble prester og det er deres etterkommere vi får høre om her. David deler dem inn i skift, men han er ikke aleine om denne jobben, han har med seg Sadok fra Elasar-sønnene og Akimelek fra Itamar-sønnene som medarbeidere. Vi får høre at andre også var til stede da denne loddkastinga skjedde, det var stormennene og overhodene for prestenes og levittenes familier. Det skulle brukes loddkasting og resultatet ble skrevet ned av en levitt, skriveren Sjemaja, for å dokumentere det som her skjedde. Det er tydelig at han var viktig, for det listes opp hvem han var sønn av og at han hørte til levittene; han var sønn av Netanel og av Levi stamme. Vi får høre at Elasars sønner hadde mange flere sjefer/overhoder enn Itamars sønner, derfor fikk Elasar 14 sjefer/overhoder og Itamar 8 sjefer/overhoder. Det var ledere som hadde med det hellige å gjøre, de som var ledere i helligdommen, både blant Elasar-sønnene og Itamar-sønnene.

Resultatet av selve loddkastingen med 24 ulike skift blir lista opp med navn og plassen de har i rekkefølga. Det blir presisert at dette var den ordningen de skulle ha når de gjorde tjeneste i Herrens hus, og at denne ordningen hadde de fått av sin ætte-far Aron. Det var Herren, Israels Gud som hadde gitt dette påbudet til Aron. Det er helt tydelig at alle skifta var viktige og at de hadde en bestemt rekkefølge. Dette skulle være turnusen eller rotasjonen deres og denne rekkefølgen måtte følges. Navnet kommer først, så tallet i rekkefølgen. Bare første personen i

---

³⁶ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.461

rekkefølgen er forskjellig fra de andre, han har tallet før navnet. Så følges mønsteret med navn og tall.

II. Siste del, v.20-31, handler om noen av Levi-sønnene, om en rest, de som var igjen eller vi kan også si de andre Levi-sønnene, de som ikke var prester. Prestene hørte også til Levi stamme, og her menes det de som ikke var prester, de andre fra Levi stamme. Ikke alle som er lista opp i kap. 23 er med her.

Først ute er Kehat-sønnene, v.20-25, som starter med sønnene til Amram der generasjonen med Moses mangler, den hopper forfatteren over. Han går fra Amram til Sjubael. Det viser at ordet sønner har en noe videre betydning. Vi får en generasjon til for både Sjubael og Rehabja. For sønnen Jishar føyes det til en generasjon. Hebrons sønner listes opp på en litt annen måte, her brukes det ordenstall for å sette dem i rett rekkefølge; fire sønner til Hebron blir lista opp. De samme sønnene finner vi i 23:19, så denne familien virker stabil, her var det ingen forandringer. Japhet³⁷ sier at denne familien forble den største og at den var den mest stabile av de levittiske grenene. Den siste av Kehat-sønnene er Ussiel og de to sønnene hans listes opp og vi får nok en generasjon for disse to sønnene.

Neste er Merari-sønnene, i v.26-30a, og her har han tre sønner, det presiseres at Ja'asia også er blant hans sønner. Etterkommerne etter denne sønnen, Ja'asia, nevnes spesielt, han kommer først og hans tre sønner listes opp. Sønnen Makli hadde en sønn Elasar, men Elasar hadde ingen sønner. Det nevnes bare en sønn til Kisj også. Musjis tre sønner nevnes derimot. Til slutt i genealogien konkluderes det med at dette var Levi-sønnene, familie for familie, eller hus for hus. Det ble også kasta lodd mellom Levi-sønnene slik som hos deres brødre Aron-sønnene. Alt ble gjort på samme måte som hos prestene, de samme personene så på, eller observerte det hele her også. Kun stormennene mangler blant dem som så på at levittene ble delt opp i skift. Det er kong David, Sadok og Akimelek, det er overhodene for prestenes og levittenes familier som ser på. Det legges til at dette skjedde på lik linje for de eldste og de yngste, at de kasta lodd seg imellom. Ingen var viktigere enn den andre, alle stod på lik linje.

4.1.3 1 Krøn 25

Dette kapitlet handler om sangerne og deres tjeneste. Det inneholder lister over sangerne og deres ulike lag. David og de som ledet gudstjenesten skilte ut disse tre gruppene, Asafs, Hemans og Jedutuns sønner. Disse skulle spille på instrumenter som lyre, harpe og cymbel mens det ble profetert. Vi får en opplisting av sønnene til disse tre og det sies at de spilte slik som kongen hadde bestemt. Heman blir framheva ved at han fikk flere sønner enn de andre, og at det var ved Guds kraft. De skulle synge og spille under gudstjenesten i Herrens hus, og de ble lært opp til dette av sine fedre. Den første lista er ganske kort, og antallet som var med er 288 sangere.

Instrumentene er, lyre, harpe og cymbel ser vi i v.1. Vi leser i v.3 at Jedutun spilte på lyre, mens i v.6 er det motsatt rekkefølge, cymbler, harpe og lyre, det er en chiastisk uttrykksmåte. Vi kan sette det opp slik:

---

³⁷ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.424-25

v.1: lyre, harpe, cymbel

v.3: lyre

v.6: cymbler, harper og lyrer

Klein³⁸ viser til at i v.4b er de siste ni navnene formet fra et poetisk fragment, fra en del av et dikt, samtidig viser han til at det ikke er stor poesi slik det ofte er i hebraisk. Han mener det er uvanlige navn her, de passer ikke inn i det vanlige mønsteret til hebraiske navn. Flere av dem inneholder verb eller er vanlige substantiv, og med små forandringer kan dette bli forstått som et dikt. Klein antyder at vi kan se et bønnespråk bak disse navnene, det er et element av klagesang i dette fragmentet.

Andre del av kapitlet handler om loddkasting, der det blir kasta lodd mellom de samme personene som er nevnt i den første lista. Det blir presisert at alle stod likt, det var ingen forskjellsbehandling mellom små og store, eller mellom mester og lærling. Samtidig ser vi at det er et mønster som går igjen når hver familie blir delt opp. Alle de 24 gruppene blir lista opp på en nokså stereotyp måte. Versene er nesten likt skrevet, bare navnet og tallet de får i rekkefølgen er forskjellig. Tallet i rekkefølgen kommer først, så navnet på personen, at han har sønner og brødre, til slutt at det er tolv i alt i gruppa. Dette gjentar seg for hver av de 24 personene. Første verset i denne lista, v.9 er noe forskjellig fra de andre. Nummer en er Josef og han hører til Asafs ætt, vi finner ikke noe om at han hadde sønner og brødre og at det var tolv i alt hos ham. Nummer to i rekkefølga er også litt forskjellig fra de som kommer etter, der kommer navnet på personen før tallet i rekkefølgen, i tillegg kommer brødre før sønner. Men fra v.10, fra nummer tre i rekkefølga følges mønsteret, og kapitlet ender brått med det 24. laget, uten noen konklusjon. Bruken av tall i dette kapitlet vil jeg diskutere mer senere. Egentlig er v.9-31 en lang setning, som starter med ”det første loddet falt på...”³⁹.

Det er en blanding av fortelling og genealogi her også, men genealogien er på en litt annen måte enn i de foregående kaptilene. I første lista blir navnene til fedrene og sønnene gitt, mens i den andre lista blir stort sett ikke fedrene nevnt, bortsett fra Asaf sammen med den første personen. Så får vi kun navnet på sønnene og det sies at de har sønner og brødre uten at noen navn nevnes.

Strukturen som jeg følger er like den Japhet⁴⁰ bruker:

- I.v.1-7   v.1 introduksjon
- v.2-6 registrering av sangerne
- v.2 Asaf-sønnene
- v.3 Jedutun-sønnene
- v.4-6 Heman-sønnene

³⁸ Klein, Ralph W., *I Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.475-79,482

³⁹ *Bibelen*, 2006, Det Norske Bibelselskap, 1 Krøn 25:9

⁴⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.438

	v.7 konklusjon
II.v.8-31	v.8 introduksjon
	v.9-31 opplisting av de ulike laga

I V.1 starter også her med David som subjektet, og heller ikke her er han aleine, han har med seg de som ledet gudstjenesten eller hærhøvdingene⁴¹ til å dele inn i ulike lag. Sønnene til Asaf, Heman og Jedutun ble skilt ut, de ble registrert. Det er tempelmusikerne som deles inn og instrumenter er med.

Allerede i første vers blir oppgaven deres nevnt, de skal synge og spille på instrumenter, og profetere. Profetisme vil behandles mer inngående under kapitlet om sangerne da det er en sak som er mye diskutert. Det diskuteres om det er bare fedrene som profeterte eller om alle sønnene også tok del i denne oppgaven, og når de brukte den. De skulle synge og spille på lyre, harpe og cymbel. ”Dette er listen av de menn som skulle utføre denne tjenesten”⁴² i v.1 er en introduksjon til de versene som kommer etterpå. Dette brukes for å vektlegge at her kommer det noe som er viktig, kanskje også fordi dette er en ny tjeneste i tilbedelsen.

I v.2 blir Asafs sønner lista opp først. Her nevnes ikke tallet fire, men de er fire personer i alt. Vi ser at spilling og profetisme hører sammen. Om det er Asaf eller både han og sønnene som spilte i profetisk begeistring skal jeg se mer på senere. Det er viktig at de spilte slik som kongen hadde bestemt. Kongen var en viktig brikke i hvordan dette skulle være og foregå. Japhet⁴³ mener at Asafs etterkommere ble lista opp først fordi de var prioriterte, dette vil jeg snakke mer om senere, under sangere.

I v.3 er Jedutun den neste som listes opp, der får vi navnene til fem sønner, men det står etterpå at det skal være seks. Når vi ser etter i lista i v.8-31, så mangler navnet Sjami. Om Jedutun sies det bare at han spilte på lyre og at han profeterte, han spilte til Herrens lov og pris. Herren skulle bli lovprist og opphøya ved deres tjeneste, det var en viktig del av deres oppgave. Dette poengteres spesielt for Jedutuns og hans sønner, det var deres oppgave.

I v.4 er Heman den tredje person som får sine sønner lista opp. Det er mange navn og de er uvanlige, de fleste forskere er enige om at mange av dem er oppdikta. Japhet⁴⁴ mener at det gjelder de 9 siste av Hemans sønner. Heman kalles også kongens seer, noe som også hører til profet-tjenesten, som jeg vil drøfte mer under sangerne. Det vektlegges at Gud hadde gitt ham stor kraft, for han fikk 14 sønner og 3 døtre. Hemans døtre vil jeg snakke mer om i kapitlet under sangerne. Å ha så mange etterkommere regnes som en belønning fra Gud, Gud står bak og gir ham det. De skulle både synge og spille på cymbler, harper og lyrer under gudstjenesten i Herrens hus etter kongens anvisning, en tjeneste som de hadde fått opplæring

⁴¹ Jeg vil diskutere mer oversettelsen av dette uttrykket under sangerne.

⁴² *Bibelen*, 2006, Det Norske Bibelselskap, 1 Krøn 25:1

⁴³ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.441

⁴⁴ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.437-38

i, og der fedrene var deres lærere. Japhet⁴⁵ nevner at forfedrene vektlegges her, de har en spesiell status, de profeterer, de er seerne, de er under kongens ordre. Det er en sterkere vektlegging på sangernes fedre enn hos de andre gruppene. Antallet til sangerne var 288, de var alle sammen lært opp av sine fedre, de var dyktige og hadde lært sine ferdigheter bra.

II. Andre del, v.8-31, starter med en introduksjon om loddkasting, de skulle kaste lodd om rekkfølgen i tjenesten. Det blir presisert at alle står likt, det er ingen forskjell mellom små og store, eller mellom mester og lærling. Loddkasting brukes også for å vise at Gud står bak, det var ikke mennesker som bestemte hvem loddet falt på. Gud stod over menneskene, han var den som hadde det avgjørende ordet, og det fikk han ved loddkasting. Så dette var en anerkjennelse av den første lista som David og de som ledet gudstjenesten satte opp. Her fikk de Guds godkjenning på det de hadde gjort.

Japhet⁴⁶ mener at denne lista er unik og at det er kunstige elementer her. Videre sier hun at det er en svært uniform måte å sette alt opp på i siste del, det var 24 lag med 12 sangere i hvert lag. Vi finner lite tilknytning mellom disse listene og annet kildemateriale. Hun mener at denne lista er en kunstig konstruksjon, og at den er tilpassa de andre listene. Den reflekterer ikke noe system som har fungert og hun mener at prestelista er en modell for lista til sangerne. Det var en teologisk motivasjon om å få likhet med de andre, så hun mener den ikke reflekterer noen aktuelle farshus i andre tempelperiode.

Det har vært en del diskusjon om disse to listene som vi finner i kap. 25. Hvorfor det er to lister og hvem som er den opprinnelige, har vært noen av temaene. Knoppers⁴⁷ nevner at det er flere som ser v.1-7 som opprinnelig og at resten er en utvidelse, mens andre mener det kan være en annen hånd på siste del. Dirksen⁴⁸ mener det er en klar forskjell mellom prestelista og sangerlista. Prestelista fantes allerede, men det gjorde ikke sangerlista, den måtte lages av David og de som var med ham. Han regner med at Asaf, Jedutun og Heman var profeter hos kong David og at deres sønner blir oppnevnt som tempelsangere. De lærte disse ferdighetene fra sine fedre. Det er derfor en nær tilknytning mellom profet-tjeneste og sangertjeneste. Selman⁴⁹ mener at organiseringa av en slik liste var viktig før innvielsen av det andre tempelet som vi hører om i 2 Krøn 5-7, der de hadde et stort orkester og med sangere som lovet og priste Herren. Han viser videre til at vi vet lite om disse tre musikerfamiliene etter eksilet, vi kjenner kun til etterkommere etter Asaf og Jedutun, mens etterkommerne etter Heman kjenner vi ikke til. Her er Heman derimot svært viktig, han blir kommentert spesielt og han hadde flest etterkommere. Det kan også være et bevis for at lista er oppdikta.

4.2 Prestene

Prestene blir nevnt første gang i disse kapitlene i 23:2, der David kaller dem sammen med andre slik at de kan holde manntall over levittene. Prestene skal være med å ha overoppsyn

⁴⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.437-38

⁴⁶ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.437-38

⁴⁷ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.853-56

⁴⁸ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.298-300

⁴⁹ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s. 233-34

med dette arbeidet. Det blir videre presisert i 23:28 og 32 at levittenes oppgaver var å hjelpe Aron-sønnene i tjenesten. Aron-sønnene hadde en klar tjeneste allerede, den skulle de fortsette å utføre.

Aron stammer også fra levittene. Vi ser i 1 Krøn 23:6,12-13 at han stammer fra Levi-sønnen Kehat. Kehat hadde fire sønner og den første sønnen som regnes opp, Amram, hadde to sønner. Den ene var Moses og den andre var Aron. Aron selv, og hans sønner ble skilt ut til en særskilt oppgave, denne oppgaven skulle de ha til alle tider. Så her går vi helt tilbake til ørkenvandringen, der deres oppgaver ble bestemt. Dette skulle være en ordning for alltid. Det står ikke noe direkte om ørkenvandringen her, men det ligger under når han viser til at dette var en ordning for alle tider. Denne ordningen for prestene var ikke ny, den ble innstifta en gang, det skjedde under ørkenvandringa. Ordningen var den samme nå og den skulle fortsette. Det ligger også under at dette var en oppgave de gjorde helhjertet.

I kap. 24 får vi vite mer om prestene og deres inndeling, hvordan de ulike skifta skulle være, hvordan turnusen skulle være. Det er en beskrivelse av Aron-sønnene vi finner i kap. 24. For å vite mer om hvordan prestenes tjeneste skulle være, må vi gå til kap. 23.

Japhet⁵⁰ viser til at disse kapitlene viser den kronistiske holdningen mot prestene. Levittene blir registrert først, så kommer prestene, de er bare en gren av levittene. De mottar minst oppmerksomhet blant levittene og de blir delt inn ved loddkasting. Vi får heller ikke vite noe mer om deres oppgaver i kap. 24, i motsetning til levittene. Samtidig er det ikke tvil om at prestene var øverst blant kultpersonalet, det er de som var ledere for helligdommen (24:5). Prestenes organisering ble et mønster for de andre. Det var levittene som kronisten var opptatt av, men han godtok at prestene var de øverste lederne i kulten.

4.2.1 Oppgaver

Hovedoppgaven til presten var å ta seg av preste-tjenesten. De ble skilt ut for alltid til å innvie de høyhellige ting, de skulle gjøre offertjeneste og lyse velsignelse i Herrens navn (1 Krøn 23:13). Det er tre ulike oppgaver som nevnes her: a) de skulle innvie de høyhellige ting, b) de skulle gjøre offertjeneste, c) og de skulle lyse velsignesle i Herrens navn. Jeg vil se på disse oppgavene hver for seg.

a) De skulle innvie de høyhellige ting. Vi finner en noe uvanlig uttrykksmåte i 1 Krøn 23:13, som har vært en del diskutert. קֹדֶשׁ קְדָשִׁים som her kan oversettes høyhellig. Dette uttrykket blir ellers ikke brukt om mennesker, det brukes om ulike ting som f.eks alter i Ex 29:37 og røkelsesalteret i Ex 30:10. Japhet⁵¹ mener at vi her finner en midrasj over Ex 30:29-30. Gud ber Moses om å forberede de hellige ting, tabernakelet og alt utstyret for Aron og hans sønner i Ex 30:22ff. Kronisten kombinerer her disse to ideene, mener hun, at de skal være hellige og at de skal gjøre tjeneste som prester. Moses skulle innvie de hellige ting i Ex 30:29 slik at de blir høyhellige, og alle som rører ved dem blir hellige. Videre i v.30 skal Moses salve Aron og hans sønner og innvie dem til prestatjeneste. Japhet mener at disse to blir knytta sammen her,

⁵⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.424-25

⁵¹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.415

slik som disse tingene ble høyhellige da de ble salva, slik skal også Aron og hans sønner bli høyhellige.

b) De skulle gjøre offertjeneste. Det betyr at de skulle ofre, men her finner vi ingen direkte beskrivelse av hvordan dette foregikk. Da må vi gå tilbake til Pentateuken og det som ble foreskrevet der. Vi kan finne det bl.a. i Ex 29:38-42; 30:1-10; Lev 8:1-9,24; Num 18:8-19. De skulle ofre brennoffer, men også røkelsesoffer, uansett så skulle de brenne ofrene foran Herren. Kronisten var ikke så opptatt av prestenes oppgaver, derfor ble de ikke beskrevet mer inngående. I siste del av 1 Krøn 23, blir levittenes nye oppgaver beskrevet og der kan det se ut som de overtar noen av prestenes oppgaver ved at de skulle hjelpe prestene i forberedelsen til ofringa.

c) De skulle lyse velsignelse i Herrens navn. De gjorde tjeneste på det hellige stedet, i tempelet. De hadde med de hellige saker å gjøre, derfor ble de også regna som hellige. De var mellommenn mellom Gud og mennesker, de skulle formidle Guds påbud til menneskene og utføre det som Herren hadde forordna. Derfor var det naturlig at de som selv ble regna som hellige, de som oppholdt seg på det hellige stedet, de lyste også velsignelsen i Herrens navn over folket. Vi finner i Num 6:22-27 hvordan de skulle uttale denne velsignelsen.

Disse oppgavene skulle de ha til evig tid står det i 1 Krøn 23:13. Vi finner uttrykket **עֲדָ-עוֹלָם** to ganger i dette verset. Første gangen er det når Aron og hans sønner ble skilt ut til alle tider, og på slutten at de skulle lyse velsignelsen til evig tid. Det er oversatt på to litt forskjellige måter i den norske Bibelen, men innholdet er det samme. Dette er ikke en engangsforeteelse, det er noe som skal skje videre framover, det er en kontinuitet i det, en ordning som står fast og den skal de fortsette å utføre.

En oppgave som blir nevnt i kap. 24 er at de var ledere for det hellige, v.5 nevner det. Dette gjalt både Elasars og Itamars sønner. Det sies ikke noe mer, men vi kan anta at noen hadde mer lederansvar enn de andre, vi kjenner til øversteprestene. De nevnes ikke her i disse kapitlene.

4.2.2 Lista og navnene

I kap. 24 får vi en beskrivelse av Aron-sønnene. Først får vi høre at Aron-sønnene var delt inn i skift, det betyr alle Aron-sønnene; det fungerer som en innledning til det som kommer videre. Så får vi høre at Aron selv hadde fire sønner, Nadab, Abihu, Elasar og Itamar. Dette er ingen ren genealogi, men en beskrivelse av fakta, og sønnene er lista opp på en genealogisk måte. Forfatteren forteller at Nadab og Abihu døde før sin far og at de ikke hadde sønner. Grunnen til det fortelles ikke her og Dirksen⁵² mener at det kan være på grunn av respekten for Arons familie. Forklaringen til deres død finnes i Lev 10:1-5; Num 3:4; 26:61. De hadde ingen ærefull død, de ofra fremmed ild foran Herren og måtte derfor dø. Det sies bare her at de døde før sin far og at de døde før de fikk sønner. Det var altså bare de to yngste av Arons sønner som fikk etterkommere og som prestene stammer fra.

---

⁵² Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.290

Jeg vil ikke drøfte de ulike navnene her, bruken av navn vil jeg si litt mer om senere. Det er imidlertid usikkert om flere av dem kunne være prester.⁵³

Japhet⁵⁴ mener at lista over de 24 skiftene i v.7-19 følger et sterotyp formulær. De bruker ordenstall fram til ti og så blir det vanlige grunntall. Hun viser til at denne lista stod uforandret i mange generasjoner og at all utenombibelske bevis vitna om det samme. Videre at ti av navnene også finnes i Neh 12 og at vi finner 22 familier der. Vi vet ikke hvordan de 22 familiene utvikla seg til 24 i 1 Krøn 24. Japhet nevner flere muligheter til det; det kan ha skjedd delinger, noen av de store familiene kan ha blitt delt og har på den måten fått nytt navn. Noen små familier kan ha bli slått sammen og da kan navn ha blitt borte. Hun viser til at slike prosesser stemmer med lister vi finner i Krønikebøkene, dette må vi ha i tankene. Vi kan ikke finne nok bevis for å kunne rekonstruere disse listene, mener hun.

4.2.3 Sjefer/overhoder

Begge grenene, både Elasar- og Itamar-grenen hadde ledere som var ledere for det hellige, for det som hadde med Gud å gjøre. De skulle være ledere for helligdommen og dermed Guds leder, det viser at de var privilegerte. Knoppers⁵⁵ nevner at de hadde ansvar sammen med kongen for det som skjedde med folket. Det er tydelig at kronisten er klar over prestenes betydning og anerkjenner dem.

Sadok kom fra Elasars stamme, men han var ikke direkte sønn av Elasar. Sadok var en viktig prest på Davids og Salomos tid (1 Krøn 15:11; 18:16-17; 25:1). Dirksen⁵⁶ nevner at Elasar er eldre enn Itamar og at Elasar alltid nevnes først, det ser vi i Ex 6:23; Lev 10:12; Num 3:2; 1 Krøn 24:1. Det betyr at han hadde en viktig funksjon, det ser vi i Num 20:24ff der Elasar får klærne etter sin far Aron da Aron dør, da var det naturlig at han ble øversteprest. Når det gjelder Itamar-sønnene så ser de ut til å skulle ha overoppsynet med levittene, det ser vi i Num 4:28,33; 7:6-8. Vi ser i 1 Krøn 24 at de var begge prester, men Elasar ble nevnt først og hadde flest sjefer/overhoder, men det var ledere i begge grenene. Elasar fikk 16 sjefer og Itamar fikk 8 sjefer. Japhet⁵⁷ kommenterer at det virker som de ble delt inn etter sjefer/overhoder og ikke etter hver enkelt familie som en sosial enhet. Her var sjefene viktige og Elasars sønner hadde flest av dem. Videre viser hun at dette kan være bevis på at dette var en abstrakt og teoretisk måte å gjøre det på. Hun mener at dette kan bety at disse 24 skiftene allerede var i full funksjon og var stabile og fungerte bra. Klein⁵⁸ viser til at Japhets måte å tenke på er uvanlig, for det passet ikke inn i den sosiale virkeligheten der farshusene utvikla seg fra et opphav i en genealogisk linje. Disse farshusene utvikla seg over tid, store folkemengder ble ikke delt opp i mindre grupper, sier han.

---

⁵³ 24:15 har navnet Hesir som kan bety svin. Det er uvanlig at det kan brukes på prest mener Klein i sin kommentar til 1 Chronicles. (s.469)

⁵⁴ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.429

⁵⁵ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29, The Anchor Bible*, Doubleday, 2004, s.833

⁵⁶ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles, Historical Commentary on the Old Testament*, Peeters, 2005, s.289-90

⁵⁷ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.427-28

⁵⁸ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.467

4.2.4 Opphavet til denne ordningen

I konklusjonen i 1 Krøn 24:19 blir ikke David nevnt, men at dette er en ordning de har fått fra sin ættefar Aron. Kronisten trekker altså linja helt tilbake til ørkenvandringa her, dette står i eksodus-tradisjonen, som det er viktig å videreføre. Samtidig er dette noe som kommer fra Herren, Israels Gud, det var ikke noe som Aron selv fant på. Gud står bak det hele. Japhet⁵⁹ nevner at det var uvanlig at Aron ble tilskrevet innvielsen til denne tjenesten. I Pentateuken var det mer vanlig at prestenes instruksjon ble gitt fra Gud via Moses til Aron (Lev 6:1-2,17-18; 16:2; 17:1-2), eller at de mottok det begge to sammen fra Gud (Lev 11:1;13:1). Men det skjedde noen ganger at Aron alene fikk disse instruksjonene, det ser vi i Ex 4:27; Lev 10:8; Num 18:1,8,20. Hun mener at vi ikke kan tyde klart om det kom direkte til Aron her eller via Moses. Arons autoritet har med prestetjenesten å gjøre, hvordan den utføres. Når det gjelder ofring så er det Moses det henvises til, det var han som forordna det, han fortalte hvordan det skulle gjøres etter Herrens forordning. Disse skifta ble her bekrefte i konklusjonen i 24:19, det understrekes at slik skulle det være, slik skulle turnusen eller rotasjonen følges. De skulle komme til Herrens hus i denne rekkefølga og gjøre sin tjeneste slik det var bestemt. I 2 Kong 11:9 er det tydelig at de går på/av vakt på sabbaten, det betyr at de er i tjeneste fra sabbat til sabbat og tar ei uke om gangen. Det er 24 skift her, da blir det 2 ganger eller 2 uker med tjeneste i året. Ut i fra 1 Krøn 23:31 ser det ut til at de fulgte månens faser, nymånedagen var en viktig dag.

Japhet⁶⁰ mener vi må spore røttene tilbake til andre tempelperiode, for å finne grunnen til at en slik liste ble laga. Ved å dele prestene opp i lag, løste de et problem med at det var for mange prester. Hun antar at de konkurrerte om å utføre prestetjenesten for å ha privilegiene som fulgte med. Da de fikk laga denne lista med rotasjonen, ville det bli slutt på denne konkurransen, da hadde de en fast turnus de skulle følge. De som gjorde tjeneste hadde også privilegiene når de var i tjeneste. De som levde der i ettereksiltiden var nok for få til å støtte alle disse prestene, mener Klein.⁶¹ I lista til de som returnerte fra Babylon var det 4299 prester, det viser Esra 2:36-39/Neh 7:39-42. De var fire prestefamilier som kom tilbake, Jadaja-ætten, Immer-ætten, Pasjkur-ætten og Harim-ætten. Når vi ser på disse familiene, så finner vi tre av familiene her i 1 Krøn 24, men Pasjkur-ætten finnes ikke her. Klein nevner han heller ikke finnes i lista i Neh 12, men i 1 Krøn 9:10-13 finner vi navnet blant prestene som kom tilbake fra Babylon, de som bosatte seg i Jerusalem. Som vi ser er det mye usikkerhet angående lister og tall, dette vil jeg si mer om senere. Antallet levitter var 74, sangerne var 128, portvaktene var 139 og det var 392 tempeltjenere ser vi videre i Esra 2:43-58/Neh 7:43-60. Det store antallet prester sier mye når vi ser på antallet til de andre, de var for mange for et lite samfunn å hanskas med. Derfor var det nødvendig med en oppdeling.

Denne oppdelinga som ble gjort her forble stabil i jødedommen. Klein⁶² viser til at Josephus snakker om dette i Ant 7.365-66 der en familie med prester skulle tjene en uke av gangen og at dette hadde vart ved til den tida da Josephus skrev dette. Klein nevner videre at disse lagene

⁵⁹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.431-32

⁶⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.423-24

⁶¹ Klein, Ralph W., *1 Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.464-65

⁶² Klein, Ralph W., *1 Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.465

til prestene er nevnt i dokumenter fra Qumran. De tjente etter den rekkefølga de hadde i lista, det var ingen spesielle skift som skulle tjene under de ulike høytidene; lista skulle følges, noe som også ble gjort. Vi ser et vitnesbyrd på det i Luk 1:5,8 der presten Sakarja gjorde prestatjeneste, for turen var kommet til hans skift, sies det. Denne lista var og ble en viktig liste.

4.3 Levittene

Av 38000 skal 24000 lede arbeidet på Herrens hus får vi høre i 23:4. Til de andre oppgavene er det henholdsvis bare 6000 og 4000 (2 ganger), men her er hele 24000 satt til oppgaven med å lede arbeidet på Herrens hus (1 Krøn 23:4). Dette viser at de prioriterte tempelet, at konstruksjonen av dette ble leda av levittene. Det sies heller ikke direkte hvem som utførte denne folketellingen som David forordna. Japhet⁶³ sier at tellinga skjedde på samme måte her som i Pentateuken og at de ble talt opp bare i forbindelse med sin funksjon.

Folket var kommet til ro i Jerusalem og der skulle de bo til evig tid. De var ikke lenger på vandring og tabernakelet/helligdommen var kommet til Jerusalem. Japhet⁶⁴ viser til Deut 12:11, der det snakkes om stedet som Herren velger ut, der han vil bo, bare der de skal komme og tilbe, og bare der skal det ofres. Dette var grunnlaget for at tempelet fikk den betydning det fikk, Herren hadde selv valgt ut stedet hvor han selv ville bo. Levittenes funksjon i forbindelse med tabernakelet/helligdommen i Num 3-4 er nå slutt, nå står de foran en noe annerleders tjeneste. Knoppers⁶⁵ nevner at folketellingen i Numeri stod i en militær sammenheng, mens her i 1 Krønikebok er det arbeid i Herrens hus som er sentralt, det militære aspektet er helt borte.

4.3.1 Oppgaver

Levittenes oppgave var ikke lenger å bære teltet med alt utstyret. Klein⁶⁶ viser til at Krønikebøkene aldri sier direkte at de bar tabernakelet/helligdommen, men at det var deres oppgave. Det å bære alt utstyret hadde vært en fysisk tung oppgave, nå hadde de fått hvile fra det. Krønikebøkene nevnte også dette før, nødvendigheten av å forandre tjenesten til levittene; 1 Krøn 6:31 og kap. 15-16 snakker om dette. Deres oppgave var å hjelpe Aron-sønnene med tjenesten i Herrens hus. Aron-sønnene var ansvarlig for selve ofringa, at det foregikk slik det skulle, mens levittene skulle hjelpe dem. Det brukes et uttrykk her i 23:28 מְטַמְּדִים לַיהוָה som betyr å gi hånda til tjeneste. Jeg oppfatter dette uttrykket slik at det betyr at både prestene og levittene var like viktige. Det er et samarbeid her, der begge trengs for å utføre tjenesten.

Levittene skulle ha en tredelt oppgave: 1) de skulle ha tilsyn med forgårdene og siderommene, og de skulle rengjøre alle de hellige ting; 2) de skulle assistere presten i offertjenesten, da forberede det som trengtes til ofringa; 3) de skulle akkompagnere med sang, med takk og lov

⁶³ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.411-12

⁶⁴ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.419

⁶⁵ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.812-13

⁶⁶ Klein, Ralph W., *1 Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.455

til Herren når prestene ofra. Alle disse oppgavene var nye, de kom i stedet for å bære tabernakelet/helligdommen. Her blir portvaktene nevnt først, så kommer levittene og til slutt sangerne. Japhet⁶⁷ mener at dette har en logisk forklaring. Rollen til portvaktene er nærmest den oppgaven levittene hadde i Num 3-4. Rollen til portvaktene ser ut til å være tett knytta opp mot ofringa, de skulle bl.a ta seg av lagerromma, der gavene var lagra, de som ble brukt til å stille i stand til ofringen. Så det ser ut som sang er mindre viktig for folk, ofringa var det viktigste og den tok prestene seg av.

Forfatteren presiserer at tjenesten til levittene var å hjelpe Aron-sønnene med utførelsen av tjenesten i Herrens hus. Han nevner opp en del av det de skulle gjøre; som å passe på tempelet og romma som hørte til, dette var portvaktens oppgaver. Levittene skulle ha ansvar for flere av tingene som brukes under ofringa, de hadde også ansvar for målene som ble brukt. Noen av sangerens oppgaver blir også nevnt, og de vil jeg ta opp under kapitlet om sangerne. Under ofringa skulle levittene hjelpe til, hver morgen og hver kveld når det ble båret fram brennoffer. Dette skulle også gjøres hver sabbat, på nymånedager og ved høytider. Det var viktig å følge disse forordningene. Et ord som er viktig her er עֲבָדָה tjeneste/arbeid, vi finner det hele fire ganger i slutten av kap. 23, i v.24, 26, 28 og 32. Det tyder også på at forfatteren kjente godt til levittenes oppgaver/tjenester, og var kanskje selv en levitt. Kanskje kan det ha vært noe misnøye blant prestene eller andre angående levittenes stilling, derfor vektla forfatteren dette. Her blir dette begrunna, og det forsvarer levittenes tjeneste. Vi får også vite hvorfor det ble forandringer i deres tjeneste, hvorfor deres tjeneste ble utvida. Knoppers⁶⁸ viser til at dette ordet betydde arbeid i fysisk betydning i prestelige skrifter (Num 8:15; 16:9). Han mener at tjenesten for levittene betydde både fysisk arbeid, og kultisk tjeneste, han viser til bl.a.1 Krøn 9:19,28; 25:1; 26:8. Han mener at denne utvidelsen var grunnen til at levittene fikk en utvida rolle i Krønikebøkene. De var både involvert i arbeid i tempelet og i tempelets kult. Så levittenes oppgaver ble utvida og det vises ved at forfatteren prioriterte levittene og løftet dem opp.

Det ser ut til at det var viktig for forfatteren å skille mellom oppgavene til prestene og levittene, og han verdsatte levittenes oppgaver. Oppgavene blir beskrevet i detalj, både skuebrødene, leivene til usyret brød, hvetemelet og deigen nevnes. Levittene har ansvar for noen av ingrediensene i ofringa. Det at de beskrives så nøye vektlegger levittenes oppgaver og for meg virker det som dette beviser at de ikke var slaver, men at de jobbet sammen med prestene i kulten. Prestene var avhengige av at levittene gjorde jobben sin, ellers skjedde ikke ofringa på rett måte. Williamson⁶⁹ mener at det her er snakk om underordning av levittene under prestene, heller enn å opphøye dem. Jeg er enig med både Dirksen⁷⁰, Selman⁷¹ og Japhet⁷², at det er mer en koordinering av oppgavene. De har alle sine funksjoner som må

---

⁶⁷ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.419-20

⁶⁸ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.64

⁶⁹ Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982, s.162

⁷⁰ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.286-87

⁷¹ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s. 227

⁷² Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.420-21

utføres, de er gjensidig avhengige av hverandre. Knoppers⁷³ mener også at det er klart fra 23:28 at forfatteren gir et bilde av levitter og prester som utfyller hverandre. Samtidig mener han at det ikke er helt klart hvor levittenes oppgaver slutter og de prestelige begynner. Han mener at det er noe uklart hvordan det foregår når de skal gå ved siden av prestene, når de gjør de ulike oppgavene. Han viser videre til at i Esek 44 ser vi at det skiller klart mellom oppgavene til levittene og prestene.

I Krøn 23:28-32 blir ramma inn av at v.28 og v.32, de snakker om det samme med litt ulike ord. De skulle sørge for tjenesten i Herrens hus i v.28, og i v.32 er det tjenesten i møteteltet og helligdommen som skulle voktes. De skulle vokte møteteltet, מִשְׁמֶרֶת, er ordet som blir brukt i v.32, det er en vokteroppgave. Her møtes to tradisjoner, eksodus-tradisjonen med møteteltet/helligdommen og tempeltradisjonen. I eksodus-tradisjonen var ikke selve stedet viktig, der var møteteltet/helligdommen i seg selv viktig og det som foregikk der. Nå er denne tida over, nå er det et fast sted som Herren har utvalgt seg og der skal han bo. Nå blir stedet også viktig, ikke bare tempelet og det som foregår der. Det passer ikke inn i tiden at møteteltet/helligdommen nevnes her. Selman⁷⁴ nevner at det kan referere til møteteltet i Gibeon. Her kommer den prestelige tradisjonen inn og det viser en blanding av tradisjonene, for til slutt nevnes Herrens hus igjen og da er det sannsynlig at kronisten tenker på tempelet i Jerusalem. Kronisten ville smelte disse tradisjonene sammen, levittene hadde viktige oppgaver i forbindelse med møteteltet/helligdommen, men nå hadde de like viktige oppgaver i tempelet og under tilbedelsen der.

Knoppers⁷⁵ viser i sin artikkel til ulike oppgaver som Levi stamme hadde i forbindelse med møteteltet. I Num 3:7-8 ser vi at de skulle gjøre tjeneste foran møteteltet, både for Aron og hele menigheten, de skulle ta vare på alle gjenstandene i møteteltet. Både gersjonittene (Num 3:25-26) og merarittene (Num 3:36-37) hadde oppgaver i forbindelse med demontering, lesse av/på og å samle alt som hørte til møteteltet. Kehatittene (Num 3:31) skulle derimot transportere og vokte de hellige tingene. I Esek 44:14 sies det at levittene skulle være tjenere ved tempelet. Knoppers ser at disse oppgavene ligger i det som blir sagt, at de skulle sørge for tjenesten i Herren hus i 1 Krøn 23:32. Han viser videre til at i Esekiel kunne prestene bare gå inn i de hellige områdene, men i Krønikebøkene ser vi ikke noe til det. Alle levittene hadde oppgaver ved helligdommen, tempelet. Han mener at forfatteren i Krønikebøkene endrer noe av den prestelige lov ved at levittene skal vokte helligdommen.

I 1 Krøn 23:29 står det at levittene hadde ansvar for alle mål, både hulmål og lengdemål. Knoppers⁷⁶ viser til at i Lev 19:35-36 var det hele samfunnet (Lev 19:2) som hadde ansvar for målene, det samme ser vi i Deut 25:13-16. I Esekiel derimot ser vi at det var de politiske autoritetene, fyrstene, som hadde ansvar for målene (Esek 45:9-12). Han mener det er viktig at levittene hadde ansvar for målene, fordi det er en forandring fra tidligere praksis.

---

⁷³ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.59

⁷⁴ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s. 227

⁷⁵ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.61,63-64

⁷⁶ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.62-63

I 1 Krøn 23:28 står det at de skulle ha ansvar for rengjøringen av de hellige ting. Knoppers⁷⁷ nevner at det ikke er klart hva det betyr. Skal levittene som tjener ved siden av Aron-sønnene vokte de hellige ting slik at de ikke blir ureine, eller ber David dem om å rengjøre de hellige redskapene? Teksten utdyper ikke dette og han mener at det kanskje har begge dimensjonene ved seg. Han viser til at i Neh 12:45 er det prestene og levittene som utfører tjenesten og foretar en renselse.

Skuebrødene blir nevnt i 1 Krøn 23:29. Her er det levittenes oppgave å sørge for dem. I henhold til Lev 24:9 så hører disse brødene til Aron og hans sønner som en høyhellig ting. De kunne bare bli behandla og spist av prestene. De skulle erstattes hver sabbat sier Lev 24:8-9, da skulle skuebrødene legges på det hellige stedet. Knoppers⁷⁸ mener at det er mer komplisert her, for det står ikke klart hva som var levittenes oppgave. I 2 Krøn 13:11 ser det ut som det er prestene som legger ut brødene, men det er tvetydig, mener han, mens i sammenheng med v.10 kan det se ut som begge gjør det.

I 1 Krøn 24:6 refereres det til oppgaven som skriftlærd. Det kan se ut som det er en oppgave for levittene også. Skriveren Sjemaja er sønn av Netanel og at han er av Levis stamme. Forfatteren er nøye med å beskrive han, hvor han kommer fra, hvor han hører til. Vi vet ikke om dette var en vanlig oppgave for levittene, men det ser ut til at å skrive var en ferdighet som levittene kunne. Det er tydelig at det er viktig for kronisten å ha ham med, for han bekrefter det som blir gjort her ved loddkastinga. Det ble et sterkt bevis for det som skjedde, det som var avgjort her kunne de ikke forandre når det var skrevet ned. En mulighet er at kronisten selv var en levitt og også en skriftlærd. En skriftlærd var en som skrev ned det som skjedde. På en måte kan vi si han var historiker, journalist eller sekretær, ja det kan ha vært andre oppgaver som han også hadde. Vi kan anta at de var flinke i språk og hadde ulike ferdigheter nå det gjaldt skriving. De var viktige for landet og det som ble skrevet ned ble bevart for framtiden. Kronisten viser ved dette at de skriftlærde også var en gruppe på den tida dette ble skrevet ned.

Denne nøye framstillingen viser hvor viktige levittene var og det ligger under at dette var en tjeneste de gjorde helhjertet.

4.3.2 Alder på levittene

Japhet⁷⁹ viser også til de ulike tradisjonene med levittenes alder. I 1 Krøn 23:3 og i Num 4:3,23 skal de som er 30 år eller mer telles med, hun nevner også at i andre steder i Numeri finnes det også en aldersgrense på 25 år (Num 8:23-26). Klein⁸⁰ viser til at alderen for å starte i levitt-tjenesten varierte i Bibelen, i Num 4:35-36, 39-40, 43-44, 47-48 er de mellom 30 og 50 år. Mens senere i 1 Krøn 23:24 og 27 er alderen gått ned til 20 år, det samme finner vi også

---

⁷⁷ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.65-66

⁷⁸ Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999, s.66-67

⁷⁹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.412

⁸⁰ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.448

i 2 Krøn 31:17. Det kan forklares med at omstendighetene forandra seg. De trengte ikke lenger være så sterke og modne for å kunne bære teltet og utstyret.

Selman⁸¹ nevner også at en redusering av alderen her kan bety at de hadde økt behov for levitter, tempeltjenesten førte til at de trengte flere folk. Japhet⁸² nevner også at forfatteren kan ha brukt ulike kilder her, men hun antyder at det også kan være noe korrupt med tallet. Klein⁸³ mener også at tallene kan ha kommet fra ulike kilder og mener at det vi finner 1 Krøn 23:24 og 27 kommer fra ham selv og at han her korrigerer det som først ble nevnt, til 20 år og oppover.

Knoppers⁸⁴ lister opp fem ulike løsninger på dette problemet med forandringer i alder. 1) David gir først alderen 30 for å samsvare med tradisjonen (Num 4:3) og senere senka han alderen til 20 da de ikke lenger trengte å bære teltet. 2) Forfatterne bruker ulike tradisjoner, som begge kommer med i hans nedtegning. 3) En av alderne er feil. 4) En eller begge alderne er et senere tillegg til teksten eller det er en del av en pro-prestelig redaksjon. 5) Forfatteren lar David gjøre endringer ved å skille mellom de som var involvert i konstruksjonen av tempelet (v.3) og de som skulle tjene der (v.24). Knoppers sier selv at hans syn er en kombinasjon av 1 og 5, men han mener at vi heller ikke kan uteukke de andre. Han mener at forfatteren lar David gjøre endringer for å stadfeste en ettereksilsk praksis. Vi ser også at Esra 3:8 bruker alderen 20 år eller mer.

4.3.3 Lista og navnene

De ulike skiftene blir beskrevet i 1 Krøn 23, forfatteren starter med Gersjon og vi får lista opp sønner og deres sønner igjen. Det er også viktig å få med hvem som er sjef/overhoder i de ulike familiene. Dette samme mønsteret gjentar seg både med Kehat-sønnene og Merari-sønnene. Samtidig presiserer han at noen var få og ble slått sammen med andre til en familie, mens andre igjen var tallrike.

Vi har noen problemer ved enkelte av sønnene. I henhold til 1 Krøn 23 fikk Gersjon Ladan og Sjimi, mens i andre lister (Ex 6:17; 1 Krøn 6:2 (norsk 6:17)) er Gersjons sønner Libni og Sjimi. Her i kap. 23 er første gren Ladan, og Libni er ikke med. Japhet⁸⁵ nevner at dette kan stamme fra forandringer i sosiale omstendigheter og et maktskifte mellom familier. Vi finner heller ingen informasjon om Gersjon-sønnene i 1 Krøn 24:20-31, hele grenen hans er utelatt. Der hopper de over generasjonen med Moses, de går direkte fra Amram til Sjubael. Japhet⁸⁶ mener at her kan den opprinnelige lista over genealogien ha blitt borte når det gjelder Moses' sønner Gersjom og Elieser. I 1 Krøn 24:20 ser vi at Sjubael's sønn er Jekdeja som også var sjef/overhode. Elieser hadde også en sønn Rehabja, som også var overhode. I siste del av 23:17 kommer det en interessant opplysning, Elieser hadde ikke andre sønner, men Rehabjas sønner hadde mange etterkommere. Dette kan tyde på at ikke alle etterkommerne er ført opp i

⁸¹ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s.225-26

⁸² Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.412

⁸³ Klein, Ralph W., *1 Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.448

⁸⁴ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.819-20

⁸⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.414

⁸⁶ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.416

genealogien, men at vi finner det som forfatteren mente var viktig å få med. Det at Rehabja hadde mange etterkommere sier Japhet⁸⁷ kan være en tolkning, en midrasj på hva navnet Rehabja betyr (for Gud har mange rom for ham).

Under Merari-sønnene har vi også noen problemer. I 1 Krøn 23:21 hadde han sønnene Makli og Musji. Disse stemmer også med Ex 6:19 og 1 Krøn 24:26, men i 24:26 ser vi at Merari hadde enda en sønn, som ikke er nevnt i kap. 23. Han heter Ja'asia og har flere sønner. Japhet⁸⁸ mener at vi sosiologisk kan forklare denne forskjellen mellom 23:21-23 og 24:26-30; det var et intervall mellom disse to delene og at Meraris sønner gjennomgikk store forandringer. I kap. 24 hadde Makli en sønn Elasar, men Elasar hadde ingen sønner og ble da borte. I de forandringene som skjedde kan en fra Maklis familie ha blitt borte, mens Musjis familie ble uforandra og tre nye familier kom til. Meraris etterkommer hadde økt fra fem til sju familier, men dette kan ikke ha skjedd i en generasjon, det må ha tatt tid.

Det er et problem på slutten av 24:26, hvordan skal dette ordet בְּנֵי־בְנֵי tolkes? Er det et navn som kan skrives som "Beno" eller betyr det "hans sønn"? Betyr det at Ja'asia hadde en sønn som het Beno? Eller er det sønner av hans sønn? Jeg ser at det er mange ulike måter å løse dette på. Japhet⁸⁹ er sikker på at dette ikke er egennavn, det må være hans sønn. Dette er en vanskelig tekst og det er antagelig noe korrumpert her, mener hun. Klein⁹⁰ forandrer litt på det og flytter dette fra v.26 til v.27, og viser til at da har Merari fått et tillegg på en sønn, Ja'asia.

Maklis sønn Elasar døde og det blir presisert at han ikke hadde sønner, bare døtre. Disse døtrene giftet seg med sønnene til Kisj. På en måte så opprettholder de farens ære ved at de gifter seg med brødrene til faren. Det en lov i Num 27 om arverett for døtre, der snakkes det ikke om land og eiendom, det er navnet som er viktig. Japhet⁹¹ mener at Elasars navn som familiesjef blir opprettholdt her, Williamsom⁹² er usikker på dette og Klein⁹³ mener at det ikke kan fortsette som egen familie.

4.3.4 Sjefer/overhodet og antall

Genealogien i 1 Krøn 23 avsluttes med en konklusjon som sier at dette var Levi-sønnene, at hver familie er talt opp, hver for seg, alle sjefene/overhodene er nevnt ved navn. Her er alle sjefer, men slik var det ikke i genealogien, det er noe forvirrende. Klein⁹⁴ viser til at her blir ordet for sjef שָׂרָף brukt i flertall, før i dette kapitlet har det vært i entall, det er sju av dem som ble kalt sjef der, det kan bety at det viser til deres rang blant søsknene. Det ser ut til at de bruker et standard formular her.

⁸⁷ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.416

⁸⁸ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.433-34

⁸⁹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.433-34

⁹⁰ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.471

⁹¹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.417

⁹² Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982, s.161

⁹³ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.454

⁹⁴ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.454

Når det gjelder tall, så er det store tall ute og går. Levittene er svært mange sammenlignet med prestene og antallet som nevnes i Esra og Nehemja. Jeg vil diskutere bruken av tall mer senere.

4.4 Sangerne

Kap. 23 sier at 4000 skal lovsynge til toner fra instrumenter som David hadde fått laget til. De skulle gjøre det hver kveld og hver morgen når prestene ofret brennoffer. De hadde på denne måten en viktig oppgave i å være med på ofringa, deres oppgaver var å love og prise Herren.

Mest informasjon om sangerne finner vi i kap. 25, men når vi skal se hvem de stammer fra må vi gå til 1 Krøn 6. Der ser vi at Asaf er en etterkommer etter Gersjon (1 Krøn 6:24-28 (norsk:39-43)), at Heman er en etterkommer etter Kehat (1 Krøn 6:18-23 (norsk:33-38)) og at Jedutun er en etterkommer etter Merari (1 Krøn 6:29-32 (norsk:44-47)).

David og de som ledet gudstjenesten skilte ut disse tre: Asaf, Heman og Jedutun. Verbet **בדל** skille ut eller dele, brukes for å velge ut de som skal ha tjeneste som sangere/musikere. Dette ordet har en betydning om å sette til side, de tas ut til en spesiell oppgave. Denne oppgaven var ny og derfor var det kanskje nødvendig å bruke et slikt ord, for å vektlegge deres oppgave.

Et annet ord som også er noe merkelig her, er ordet som også brukes for hær, **חַיָּל**. Mange oversetter også det med hær(fører) i 1 Krøn 25:1. Jeg er enig med Japhet⁹⁵ at dette ikke kan være en militær betydning her. Hun viser til at dette uttrykket i Pentateuken også brukes om tjenesten til levittene (Num 4:3,23,30,35; 8:24-25). Hun mener at det var de som var ansvarlige for levittenes tjeneste sammen med David. Selman⁹⁶ er enig men henne, og han viser til at det var levittenes overhoder som gjorde dette, de var allerede i funksjon i 23:2. Han viser også til at det var presteledere som satte opp prestelagene i kap. 24. Knoppers⁹⁷ er ikke enig, han bruker hærfører og viser til at både hærførere og levittiske sangere var statsansatte, og viser videre til portvaktene i kap. 26 og en militær divisjon av levitter i 1 Krøn 12:24.

Tuell⁹⁸ nevner at dette er den femte lista (6:31-48; 15:16-22; 16:4-6; 16:37-42) over sangerne i Krønikebøkene, som igjen viser hvor viktig det var med rett tilbedelse for kronisten.

4.4.1 Oppgaver

Vi kan si at sangerne har to klare oppgaver i disse kapitlene, de skal synge og spille under tilbedelsen, det finner vi i 1 Krøn 23:5. Der står det at de skal lovsynge Herren til toner fra de instrumentene som David fikk laget til. I 1 Krøn 25:6 står det også at de var aktive ved gudstjenesten i Herrens hus etter tonene til cymbler, harper og lyrer. De skulle gjøre dette når prestene ofret, og vi ser at profetering er knytta tett sammen med dette. Derfor er det vanskelig å skille dem helt fra hverandre.

⁹⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.439-40

⁹⁶ Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994, s. 234

⁹⁷ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.846-47

⁹⁸ Tuell, Steven S., *First and Second Chronicles*, Interpretation, John Knox Press, 2001, s.100

Uttrykket lov og pris brukes her i kap. 25, og det hører til blant musikernes aktiviteter når de synger. Vi ser også det i 16:4; 23:30; 2 Krøn 31:2. Jeg tolker det til å bety at de brukte både instrumenter og sang samtidig i tilbedelsen, når de lovpriste Herren. Sangerne var ansvarlige for både sang og spilling på instrumenter. Bare Jeutun spilte til Herrens lov og pris står det i kap. 25, men 1 Krøn 23:5 viser at det gjaldt dem alle sammen. De hadde fått opplæring i å spille for Herren og de var dyktige i sin utøvelse ser vi i 25:7. Kleinig⁹⁹ mener at lov (**לִלְוֹת**) og pris (**לְהַלֵּל**) her satt sammen står for det verbale innholdet i den hellige sangen. Han mener at lov og pris blir brukt både når det ofres brennoffer og takkeoffer.

Instrumentene, lyre, harpe og cymbal er alle instrumenter de brukte på den tiden da dette ble skrevet, vi ser de samme instrumentene i 1 Krøn 15:16, 2 Krøn 29:25. Det er selve musikken som er viktig her, hvordan bruken av sang og instrumenter er hører vi ikke noe om. Det er musikk generelt, og det blir da en del av offerkulten. I kap 23:5 presiseres det også at David fikk laget instrumenter til bruk ved gudstjenesten. Det er tydelig at det var viktig for forfatteren at David var med, han gav legitimitet i disse forordningene som ble gitt her.

Japhet¹⁰⁰ viser til at antallet sangere i hver gruppe, tolv personer, også er dokumentert i et Misjna for musikkbesetning der også instrumenter er med (Arakin 2:3,5-6). I 1 Krøn 16:5-6 ser vi at Asaf brukte cymblene, mens de andre spilte på harper og lyrer. Samtidig er ikke Japhet sikker på om dette reflekterer et musikkarrangement under andre tempelperiode eller om det er en tilpasning til tallet tolv. Klein¹⁰¹ nevner også samme Misjna, som viser til at hver enhet hadde tolv musikere som bestod av ni som spilte lyre, to som spilte harpe og en cymbal.

En av sangernes funksjon har et noe uvanlig uttrykk, ”å profetere”. Selve ordet her er noe tvetydig, jeg ser at det er ulike måter å oversette det med; å profetere mens de spilte, eller i profetisk begeistring skulle de spille. Det kan være enten verb, som partisipp(**נֹבְאִים**) eller substantiv (**נְבוֹאִים**). Vi ser også at et annet ord for profet blir brukt om Heman i 1 Krøn 25:5, **הַזֵּה**, det betyr seer, han er kongens seer. Asaf er også seer i 2 Krøn 29:30 og Jedutun i 2 Krøn 35:15. Japhet¹⁰² sier at tittelen seer, som beskriver sangerne som profeter, er vanlig i Krønikebøkene. Vi finner det i 1 Krøn 21:9 (Gad); 29:29 (Gad); 2 Krøn 9:2,9 (Iddo); 12:15 (Iddo); 19:2 (Jehu); 33:18 (seerne).

Verbet (**נֹבְאִים** som partisipp) som brukes om å profetere, finnes også i 1 Krøn 25:2 og 3. Det ser ut til at å profetere ikke bare gjelder fedrene, men også deres sønner; og da må det gjelde sangerne generelt, mener Japhet¹⁰³. Hun viser til at det har vært mye diskusjon om sangernes aktivitet som profeter. Det er en mulighet for å kalle sangerne seere også, de ble regna som komponister av tempelsalmer, og disse salmene kunne være gjort under guddommelig inspirasjon. Hun viser til at i 2 Krøn 29:25 er det profetene som gir Herrens påbud videre på

⁹⁹ Kleinig, John W., *The Lord's Song. The Basis, Function and Significances of Choral Music in Chronicles*, JSOT 156, Sheffield Academic Press, 1993, s.66-67

¹⁰⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.447

¹⁰¹ Klein, Ralph W., *I Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.484

¹⁰² Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.440-41

¹⁰³ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.440-41

kongens befaling; det ser vi også i 2 Krøn 35:15. Dirksen¹⁰⁴ er ikke enig med henne, han mener at profetfunksjonen kun er til fedrene. David skilte ut sangerne for å synge og lage musikk, ikke for å profetere. Han mener at partisippen her betyr at den profetiske oppgaven ble brukt da David innstifta denne sangertjenesten. Fedrene lærte dem opp og overga sin tjeneste videre til sønnene. Dirksen¹⁰⁵ mener profetisme og tempelmusikk er klart skilt fra hverandre. Han antar at fedrene gjorde bruk av musikkinstrumenter i sin rolle som profeter. De var hoffprofeter, men de var ikke musikere selv. De hadde de samme instrumentene som skulle brukes i tempeltjenesten, og derfor kunne de lære opp sønnene. Han mener denne forberedelsen er tema i 1 Krøn 25:1-7. Williamson¹⁰⁶ sier at i tidligere tider var profetene kjent for å profetere til musikk, det ser vi i 1 Sam 10:5 og 2 Kong 3:15. Klein¹⁰⁷ mener også at oppgaven å profetere ble gitt til de 24 sønnene, mens i 1 Krøn 25:2 og 3 er det bare Asaf og Jedutun som profeterer og i v.5 er Heman kongens seer. Fedrene lærte opp sønnene som utførte de samme oppgavene som dem, og det gjalt også profetoppgaven. Kleinig¹⁰⁸ mener også at alle 24 laga skulle profetere, men det var forskjellige nivåer. Asaf og Jedutun ble satt til side for å profetere på en spesiell måte, mens Heman var kongens seer. Alle musikerne skulle profetere på en mer generell måte. Han mener både Asaf og Jedutun og disse 24 laga var knytta til den rituelle utførelsen av den hellige sangen i tempelet. Dette gir han fire grunner for. 1) Når de stod i tempelet, var de i Guds nærvær, de var mellommenn mellom Gud og hans folk. Deres status og autoritet var profetisk, de formidla fra Gud til folket. 2) De proklamerte på en profetisk måte i sin sang. 3) Når dette skjedde i sammenheng med ofring av brennoffer, så hadde deres tale en profetisk hensikt. De erklærte Herrens akseptasjon av folket sammen med brennofferet, de opphøya Gud som den eneste Gud ved dette, og oppfordra dem til å oppføre seg rett. 4) Erklæringen var profetisk i makt, siden den var gitt makt av Herren selv, det ser vi i 2 Krøn 30:21. Kleinig hevder at sangernes proklamasjon var profetisk i status, måte, funksjon og makt.

Det ser også ut til at denne funksjonen, profetisme, skjedde samtidig med synging og spilling. Dette er i samsvar med det vi finner i 1 Sam 10:5, der profeter kommer ned fra haugen sammen med noen som spilte på ulike instrumenter, som tromme, harpe, fløyte og lyre. Japhet¹⁰⁹ viser til at noen mener dette bare var en aktivitet som var i samtiden til David. Hun viser til at 1 Krøn 25 er det eneste stedet der profetisme også er knytta til sønnene til Asaf, Heman og Jedutun, og her er tempelmusikken sett på som profetisme. Dette synet innebærer at profetisme ikke er en isolert sak, men en del av hele kulten. Hun mener at dette ikke er helt tydelig i Krønikebøkene og at termen her er ment for å gi tempelmusikken en spesiell betydning. Den er en opphøya del av kulten, i stedet for en fortsettelse av det vi hadde tidligere. Klein¹¹⁰ mener at dette kan tolkes på to måter, enten at musikkinstrumentene akkompagnerte den profetiske aktiviteten, eller at det å spille musikkinstrument i seg selv var

¹⁰⁴ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.301

¹⁰⁵ Dirksen, Peter B., *Prophecy and Temple Music: 1 Chron 25:1-7*, Henschel, 1997, s.259-65

¹⁰⁶ Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982, s.166

¹⁰⁷ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.480

¹⁰⁸ Kleinig, John W., *The Lord's Song. The Basis, Function and Significances of Choral Music in Chronicles*, JSOT 156, Sheffield Academic Press, 1993, s.153-57

¹⁰⁹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.441

¹¹⁰ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.480

en profetisk handling. 1 2 Krøn 20:14-17 begynner Jahsiel, sønn av en av Asaf-sønnene, å profetere når folket var samla foran Herren. Klein mener at det i 1 Krøn 23:6-7 også er tegn på at det brukes både sang og instrumenter når det snakkes om sangernes profet-tjeneste, med både vokal og instrumental musikk samtidig. Flere salmer i Salmenes bok er tilskrevet Asaf, Heman, Etan og sønnene til Korah, samt at mange er tilskrevet David. Klein mener at kronisten regna både David-salmene og salmene til levittiske sangere som profetiske, og når de sang disse sangene så ble de profetiske ordene gjentatt og det ble profetert på ny.

Det blir presisert her flere ganger at de var under sin fars ledelse, uttrykket עַל־יָדַי ”under...hånd” brukes flere ganger i kap. 25. I v.2 er det kongen det refereres til for Asaf sønnene, i v.3 er det er faren til Jedutun sønnene og i v.6 blir det gjentatt to ganger; først enten Heman eller alle fedrene og til slutt kongen. Dette uttrykket vektlegger deres oppgave, at de var opplært av sine fedre, og at fedrene igjen var under kongen. Det er kongen det blir vist til først og sist i disse versene, han omgir og styrer fedrene ser det ut til. Kongen var betydningsfull ved at han stod over dem. Knoppers¹¹¹ nevner at etterkommerne til disse tre, Asaf, Jedutun og Heman hadde sine roller, men at David var den som var ansvarlig. I v.1 er David med på å skille dem ut sammen med andre, og v.6 viser at de står under Davids anvisning. Det blir vist til kongen for å få legitimitet til at dette var en viktig forordning, for vi vet at Krønikebøkene ble skrevet lenge etter at han levde. Kongen var med på å utforme hvordan tilbedelsen skulle være når tempelet ble bygd. Dirksen¹¹² mener at det er sønnene som blir tempelmusikere og at de står under fedrenes profesjonelle ledelse. Fedrene kunne bruke instrumentene og var godt kvalifiserte til å lære opp sine sønner. Han mener at Asafs rolle som profet i 1 Krøn 25:2 er viktig på den måten at den gjorde ham i stand til å lære opp sønnene. Slik mener han det er for Jedutun og Heman også. Helhjertet tilbedelse ligger også under her, selv om det ikke blir uttalt klart. Vekten på fedrenes opplæring viser det.

De ble sett på som ”brødre” alle sammen, selv om de kom fra ulike familier, det ser vi i 25:7. Ordet brødre brukes i et videre betydning. Allikevel er tallet i 1 Krøn 23:5 med 4000 sangere og 25:7 med 288 sangere ganske forskjellig, her er det en konflikt. Omgang med tall og hvordan de kom fram til ulike tall er noe usikkert, så det er vanskelig å forklare det vi ser her. For meg ser det ut til at det å få til 24 grupper var svært viktig, det overstyrte nok andre ting.

4.4.2 Listene og navnene

Navnene til de som blir valgt ut i 1 Krøn 25 er Asaf, Jedutun og Heman. Dette viser Knoppers¹¹³ ikke passer med 1 Krøn 15:17. Der er det Etan og ikke Jedutun, det samme finner vi i 1 Krøn 6:16-32. Her er det ikke helt samsvar innad i Krønikebøkene heller. Klein¹¹⁴ mener at det var flere utviklingstrinn blant sangerne, det første var Asaf, Heman og Jedutun, i neste trinn var Heman viktig og Jedutun ble erstatta av Etan. Han mener at vi er mellom disse to trinna her, Heman var viktig for han hadde flest sønner, men Jedutun var ennå ikke erstatta

¹¹¹ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.851

¹¹² Dirksen, Peter B., *Prophecy and Temple Music: 1 Chron 25:1-7*, Henschel, 1997, s.259-65

¹¹³ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.847

¹¹⁴ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.479

av Etan. Japhet¹¹⁵ mener også at Jedutun kan ha blitt erstatta med Etan, men at det skjedde ved å gjøre navnet enklere på hebraisk, fra יְדֻתוּן Jedutun til יֵתָן Etan, de to kan regnes som en. Hun sier at vi heller ikke kjenner til opphavet til navnet Jedutun, men at det kan ha vært en levittisk familie, antagelig sangere, Neh 11:17 og 1 Krøn 9:16 tyder på det. I henhold til Salmene kan det ha vært en musikkterm. Asaf nevnes først, og Japhet¹¹⁶ mener det kan være tegn på at han var prioritert blant sangerne. I Esra 2:41 hører alle sangerne til Asaf-ætten, videre i 2 Krøn 29:30 og 35:15 viser at Asaf hadde en spesiell posisjon. Men de hadde bare fire grupper og var den minste av sangergruppene. Asafs sønner var en minoritet og Hemans sønner økte i anseelse.

Det virker som det var svært viktig at det var 24 lag også blant sangerne, slik at de kunne være lik prestene og levittene. Konformiteten var den som forfatteren tenkte på. Navnene ser ikke ut til å være så viktige, det var heller ikke så nøye at de samsvarte. Vi ser også at i den første lista falt navnet Sjimi ut under Jedutuns sønner, men han er med i den andre lista. Når vi legger sammen 24 grupper med 12 i hver, får vi antallet 288; det er det samme antallet i begge listene, så her er listene i samsvar med hverandre når det gjelder antallet.

Jeg nevnte under innledningen til kap. 25 at de fleste forskerene mener at dette er en kunstig liste og at mange av navnene ikke passer så godt inn heller, ja flere forskere forsøker å få poesi ut av v.4b. Navnene har også ulike betydninger. Denne funksjonen til navn og tall vil jeg diskutere senere under teologisk relevans.

4.4.3 Heman og hans etterkommere

Heman blir vektlagt spesielt her, ved at 14 av de 24 etterkommerne kommer fra ham. Klein¹¹⁷ kaster fram tanken om at Heman kan ha fått tittelen seer, for å ære ham som hadde flest etterkommere. Det brukes et uttrykk her som har vært en del diskutert, לְהָרִים קֶרֶן, ”å løfte horn”, som det betyr litterært, men her har det med styrke og kraft å gjøre. Et dyrs horn¹¹⁸ kan brukes metaforisk for makt og styrke, og det er nok betydningen her. Dirksen¹¹⁹ viser også til at vi finner denne uttrykksmåten i andre tekster, bl.a. i 1 Sam 2:1,10 og Sal 75:5. Vi kan se her at forfatteren bruker litterære uttrykksmåter for å få fram det han vil.

Alle sønnene til Heman har navn, men ingen av døtrene. Samtidig ser det ut til at både sønner og døtre sang og spilte under gudstjenesten, v.6 bekrefter det i starten der de sier at alle disse var under sin fars ledelse under gudstjenesten. Dette mener Knoppers¹²⁰ også. Dirksen¹²¹ mener at det er spesielt at døtrene blir nevnt her, for de har ingen funksjon i denne lista. Han sier at for forfatteren må det ha vært naturlig, at når du hadde barn, så hadde du både sønner og døtre. Dirksen¹²² viser også til at forfatteren viser tilbøyelighet til mangfold, når han lister opp ting viser han stor rekkevidde selv om det går ut over historiske fakta. For å forklare det

¹¹⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.443

¹¹⁶ Japhet, Sara, *I & II Chronicles, A Commentary*, Westminster John Knox Press, 1993, s.441

¹¹⁷ Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 2006, s.482-83

¹¹⁸ *Bibleworks 8*, med Halot, BDB, LLC, www.bibleworks.com, 2008

¹¹⁹ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles, Historical Commentary on the Old Testament*, Peeters, 2005, s.303

¹²⁰ Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29, The Anchor Bible*, Doubleday, 2004, s.850

¹²¹ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles, Historical Commentary on the Old Testament*, Peeters, 2005, s.303

¹²² Dirksen, Peter B., *Prophecy and Temple Music: 1 Chron 25:1-7, Henoah 19*, 1997, s.265

viser han til 1 Krøn 28:15-16 der det snakkes om lysestaker og bord i både gull og sølv, mens det ellers bare snakkes om en lysestake i gull og ett eller flere gullbord. Japhet¹²³ mener at døtre ikke er nødvendig her, de er ikke med på etableringen av et farshus, derfor har de ikke noe i lista å gjøre. Hun mener at døtre derimot gir en spesiell velsignelse til Heman. Jeg kan ikke se at Japhet avviser at det var kvinnelige sangere, hun snakker ikke om det, hun er kun opptatt av at kvinner ikke passer inn i lista. Williamson¹²⁴ mener at døtrene kan være nevnt for å vektlegge velsignelsen til Heman, hvis de hadde blitt regna med hadde det blitt 27 lag, derfor er de ikke medregnet i antallet. Klein¹²⁵ derimot mener at døtrene må bety noe, ellers hadde de ikke vært med. Han mener de gir et hint om at det var kvinnelige sangere i tempelet. Vi hører om kvinnelige trommespillere i Ex 15:20; Dom 11:34; 1 Sam 18:6 og Jer 31:4. Ut i fra sammenhengen til disse tekstene ser det ikke ut til at de var en del av sangerne i tempelet, men de spilte instrumenter, som trommer, som vi ser her. Vi kan anta at kvinnene var med som en del av folket under tilbedelsen, jeg finner ikke andre, eller klarere bevis for at det var kvinnelige sangere.

4.5 Rytme

Hver morgen og hver kveld skulle sangerne love og prise Herren (23:30). Det skulle skje kontinuerlig, og til akkompagnement brukte de instrumentene som David fikk laget til dette (23:5). Denne tjenesten skjedde samtidig med ofringen. Levittene spilte på denne måten en svært viktig rolle i tempelkulten.

Deres rolle var å hjelpe prestene når de bar fram brennoffer og det gjalt spesielt ved sabbatene, nymånedagene og høytidene (23:31). Vi finner forordninger om dette i Exodus, Leviticus og Numeri, og jeg vil nå se litt mer på hver enkelt av disse. Utgangspunktet for alt dette er Genesis og skapelsen, at Gud fastsatte rytmen for livet for alle. Vi leser også om dette da Salomo forberedte byggingen av tempelet i 2 Krøn 2:3(norsk:2:4).

I 1 Krøn 23:30 står det at de skulle prise Herren hver morgen og hver kveld. Her er det en sammenheng med at Gud skapte lys og mørke i Gen 1:14-19. Skillet mellom lys/dag og mørke/natt skulle markeres og da skulle de ofre det som var foreskrevet og sangerne skulle delta med lov og pris til Herren. Det fortelles mer om dette i Ex 29:38-42; Num 28:3-8.

I 1 Krøn 23:31 nevnes sabbaten som en ukentlig samling. I Gen 2:1-3 ser vi at Gud fullførte sitt verk og at han hvilte denne dagen. Gud velsignet dagen og lyste den hellig. Ex 20:8-11 og 31:12-17 snakker mer om sabbaten. Da Moses fikk de 10 bud, ble sabbaten nevnt spesielt, hvorfor den var viktig og hva som skjedde om de brøt den. Lev 23:1-3 og Num 28:9-10 nevner også sabbaten og hva som skal ofres. De skal arbeide seks dager, men den sjuende dagen er full hviledag og da skal det være en hellig samling. Sabbaten avslutter hele

¹²³ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.444-45

¹²⁴ Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982, s.168

¹²⁵ Klein, Ralph W., *1 Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.482-83

skapelsen, og vi ser også at når Gud har gitt forskriftene til helligdommen i Ex 25-30, avsluttes det også med sabbatsbudet i Ex 31. Forskriften i Exodus om helligdommen peker fram mot tempelet og hvordan tilbedelsen med ofringa skulle være der. Vi ser også i Lev 23 at sabbaten innleder høytidene, så sabbaten står fram som en viktig dag, og den skulle feires hver uke hele året igjennom. Feiringa av sabbaten i tempelet blir her knytta til skapelsen, og det vil jeg si mer om under teologisk relevans.

I 1 Krøn 23:31 nevnes nymånedagene. De fulgte på den tida månens syklus, og nymånedagen var en spesiell dag, den kom en gang hver måned. Vi leser i Gen 1:16-18 at Gud skapte to store lys, det største til å lyse om dagen, det er sola; og det minste til å lyse om natten, det er månen. Månen går i en syklus, den øker, minker, blir borte og kommer så tilbake. Når den da kommer til syne igjen er det nymånedag, da hadde de en egen feiring, den kom hver måned. I Num 28:11-15 leser vi om hva som skal skje den dagen.

1 Krøn 23:31 nevner høytidene som årlige fester. I Gen 1:14 leser vi at Gud skapte lys på himmelhvelvingen som skulle skille mellom dag og natt og det skulle være merker som fastsatte høytider, dager og år. Allerede her ble det sagt noe om høytider, at det var en viktig del av livet, og at Gud også hadde skapt dem. Det er knytta ulike besetninger til de ulike høytidene, de hadde hver sine særpreg. Det vanlige ordet for fest brukes ikke her, men מועד som betyr fastsatte møtetider, men det kan også betyr fester. Det er viktig å merke seg at samme ord for høytid brukes i 1 Krøn 23:31 og i Gen 1:14. Feiringa i tempelet knyttes her til skapelsen, og den går via forskriftene som Israels folk fikk under ørkenvandringa. Samme ord finner vi også igjen som en del av ordet møtetelt. Festene skulle være i tilknytning til møteteltet og nå tok tempelet over dette. Festene gjennomgikk en forandring etter eksilet og jeg bare nevner dem. Vi leser om dem i Exodus, Leviticus og Numeri. Blant dem er usyrede brøds høytid i Ex 12-13:1-16, Lev 23:4-8; Num 9:1-14; 28:16-25 den viktigste, den vi også kaller påske. De usyredes brød høytid skulle de feire til minne om hva som skjedde da de fikk dra ut av Egypt. I tillegg har vi blant annet ukefesten (pinse), den store soningsdagen og løvhyttefesten som noen av de største.

I 1 Krøn 23:31 har vi ordet מַמְלִיךָ, som betyr regelmessig og står for kontinuitet. Det som er fastsatt her hver morgen, hver kveld, på sabbatene, nymånedagene og høytidene skulle følges slik vi finner det i forordningene som de bygger på, fra Pentateuken. Dette har sitt opphav i Gen 1:14 der Gud satte skille mellom dag og natt og fastsatte høytider, dager og år. Dette er en guddommelig orden som her knytter Israels historie til skapelsen. I skapelsen ordna Gud alt, det var en orden i det han skapte. Ulike ting ble skapt på de ulike dagene og de hadde sammenheng med hverandre, det var en orden, men også en kontinuitet. De bygde på hverandre, og var avhengig av hverandre. Slik ser vi også her at prestene, levittene, sangerne og også portvaktene er avhengige av hverandre. De var avhengig av at hver enkelt gjorde sine oppgaver. Disse 24 skiftene som prestene ble delt inn i ved loddkasting og senere også levitter, sangere og portvakter indikerer en rytme. De skal gå i en turnus der de har ei ukes tjeneste hver gang; det blir to ukers tjeneste hvert år, da de på den tida fulgte

månekaldenderen¹²⁶. Fra sabbat til sabbat skulle de tjene, og det er en helt klar rytme og skiftene skulle følges. Ingen personer hadde forrang her, rekkefølgen var viktig og den skulle følges. Høytidene var viktige, men det ser ut til at de fulgte rotasjonen. Det var turnusen som bestemte hvem som skulle ha tjeneste under høytidene, ikke spesielle personer. Under loddkastinga ble det presisert at alle var likeverdige, ingen var viktigere enn de andre, det var Gud som stod bak og ledet dette. Beckwith¹²⁷ viser til at Qumran tilpasset de 24 presteskiftene i 1 Krøn 24 til sin kalender i en seks års syklus, der hvert lag hadde en ukelang tjeneste 13 ganger¹²⁸. De fulgte skifta de var delt inn i, derfor var det ikke samme lag som tjente ved samme fest år etter år, det skifta. Disse skifta som ble etablert her i Krønikebøkene fikk stor betydning videre, det vitner Qumran om, de brukte denne forordningen. Vi har også en hentydning til disse skifta i Luk 1:5,8 der Sakarja var prest i Abias vaktskift. Dette var en rytme som også fikk betydning for framtiden, men den kom fra fortiden. Det var Gud som skapte verden med den syklusen vi har, skiftninger i dag/natt, uke, måned og år.

I kapitlet om sangerne ser det ut til at det har vært svært viktig å få til 24 lag, det var målet. Forskerne er enige i at lista ser ut til å være oppdikta, noe som antagelig gjelder de 9 siste navnene til Hemans etterkommere, flere av navna finnes ikke andre steder. Forfatteren hadde en hensikt med å få til 24 lag, det skulle samsvare med prester og levitter. Det diskuteres om det er en turnus eller rotasjonsliste her, noe jeg nevnte under sangerne. Det er 24 lag med 12 sønner og brødre i hvert lag. Krønikebøkene vektlegger fortsettelsen mellom fortid, nåtid og framtid, mellom tabernakel og tempel sier Dirksen¹²⁹. Han viser til at tempelmusikken ble installert da tempelet ble bygget, kulten ble forordna av Gud, som kom igang da de bar med seg tabernakelet/helligdommen.

4.6 Loddkasting

Loddkasting blir innført i 1 Krøn 24, først blant prestene og siden de andre. Det er en viktig del av inndelingen i skift i disse kapitlene, kap. 23-25, og det tyder på at det var en vanlig inndelingsmåte på kronistens tid. Det er brukt både om prestene (24:5), levittene (24:31), sangere (25:8) og portvaktene (26:13).

Loddkasting blir brukt for å vise at Gud står bak dette. Ikke noe menneske kan styre en loddkasting, bare Gud som står over dem. David deler inn i skift, men det er Gud som styrer loddkastinga. Det virker som loddkasting er viktig for kronisten, han vil vise at dette ikke er menneskeverk, men Guds verk. Hvordan denne loddkastinga foregikk er noe usikkert, og det ser ut til å være litt forskjell fra gruppe til gruppe. Jeg vil se på hver enkelt av dem.

4.6.1 Prestene

---

¹²⁶ En annen kalender som ble brukt i andre sammenhenger var solkalenderen, som kunne ha 360 eller 365 dager, men fra Qumran har vi også en kalender med 364 dager.

¹²⁷ Beckwith, Roger T., *Calendar and Chronology, Jewish and Christian; Biblical, Intertestamental and Patristic Studies*, E.J.Bill, 1996, s.120-125

¹²⁸ Med dette viser også Beckwith til at Qumran med denne 6 års syklusen forente måne og solkalenderen. De mener også å bevise at dette kan spores tilbake til skapelsen med en slik 364 dagers kalenderen.

¹²⁹ Dirksen, Peter B., *Prophecy and Temple Music: 1 Chron 25:1-7, Henoah 19, 1997, s.264*

Japhet¹³⁰ mener at det å kaste lodd viser at det var likeverd mellom de to prestelige grenene, Elasar- og Itamar-grenen. Det er to mulige måter det kan skje på, og ut i fra teksten på hebraisk er det vanskelig å se hva vi finner i kap. 24. Vi finner ikke ut hvem som hører til hvem i listene. Den første måten er at det kan ha blitt kastet ett lodd for Elasar, så ett for Itamar, fram til at alle Itamar-sønnene var ferdige (16. skift), så ble det kasta lodd videre mellom Elasar-sønnene. Den andre måten kunne være at det først ble det kasta lodd om to fra Elasars sønner og så en fra Itamar, dette ble repetert til de var ferdige. Japhet¹³¹ foretrekker den første måten, hun synes den virker mest likeverdig, og viser til måten det blir kasta lodd mellom sangerne på i kap. 25, noe jeg er enig med henne i. Dirksen¹³² derimot foretrekker den andre metoden, med to fra Elasar og en fra Itamar. Dette forklarer han med den doble bruken av ordet **יָבֵט**, som betyr å holde fast, her med hensyn til loddkastinga. Han leser en familie og en familie fra Elasar, så en fra Itamar. Andre ser at det her kan være noe korrupsjon og at det heller burde være ordet "en" som står her. Det foretrekker Japhet og Williamson¹³³. Dirksen¹³⁴ viser at et argument for det siste, er at også LXX har ordet for "en" knytta til hver enkelt familie, en fra Elasar og en fra Itamar.

Det som er bemerkelsesverdig med 24:6 er at det kommer en helt ny kategori inn, en skriver ved navn Sjemaja, han er Netanels sønn av Levi stamme. Her får vi vite at det er skriftlærde blant levittene, både navn og hvor han stammer fra blir beskrevet. Så levittene hadde flere oppgaver, ikke alle kommer fram i disse kapitlene. Det er tydelig at det var viktig for kronisten å ha ham med, og at han bekreftet det som ble gjort her ved at det ble skrevet ned. Det blir dermed et sterkt bevis for det som skjedde ved denne loddkastinga blant prestene. Dette ble bestemt her, slik skulle det være og det kunne ikke forandres når det ble bevitna skriftlig. Det som ble skrevet ned ble bevart for framtiden. Det ble også bekrefta ved at kongen, stormennene, prestene Sadok og Akimelek, sønn av Ebjatar, samt at sjefene/overhodene til prestene og levittenes familier så på.

4.6.2 Levittene

I 1 Krøn 24:20-31 får vi en gjentakelse av en del av genealogien i 1 Krøn 23, men det er en forskjell. I kap. 23 var det David som delte inn i skift, mens i kap. 24 skjer det ved loddkasting. Her bekrefter Gud skifta som David hadde delt inn i ved å godkjenne det ved loddkasting. At ikke Gersjons sønner er med er noe rart. Det ser også ut at det for kronisten var viktig at levittene også ble delt inn ved loddkasting. Prestene ble delt inn slik, og da måtte også levittene deles inn på samme måte. Det blir presisert i 1 Krøn 24:31 at det skjedde slik som deres brødre Aron-sønnene. Det betyr også at det antagelig ble 24 skift her som hos prestene, men de er ikke lista opp i en bestemt rekkefølge som prestelista er. Vi får ikke vite noe eksakt antall her heller. Japhet¹³⁵ nevner at det antagelig ikke var samme stabilitet i

¹³⁰ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.428

¹³¹ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.428

¹³² Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.292

¹³³ Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982, s.164

¹³⁴ Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.292

¹³⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.432

dagliglivet i tempelet for levittene som for prestene. Hun mener det kan bety at denne hentydningen til prestene er mer teoretisk enn praktisk.

Når loddkastinga var ferdig ble det presisert at prestene Sadok og Akimelek og overhodene for prestene og levittenes familier stod og så på, de var også med på å godkjenne det som skjedde. Her brukes også en uttrykksmåte som viser at det ikke var forskjell på om de var sjefer eller unge, ingen hadde privilegier når det ble kasta lodd.

4.6.3 Sangerne

Loddkastinga har et visst system her. Det starter med en fra Asaf, så en fra Jedutun, dette repeteres en gang. Så får vi en fra Asaf og en fra Heman, så Asaf, Jedutun og Heman. Nå er det ikke flere sønner igjen etter Asaf, så Jedutun og Heman gjentas tre ganger. Når det ikke er flere sønnene igjen etter Jedutun, blir de siste lodda kasta mellom sønnene etter Heman. Alle etterkommerne har sønner og brødre, 12 i alt. Versene er nesten like, bare tallet på rekkefølgen og navnet er forskjellig, samt at for første og andre person er det noe annerledes. Det er også interessant å merke seg at han som kom først i første liste hos Asaf, Sakkur, er på tredje plass under loddkastinga. Første loddet faller på nummer to av Asaf-sønnene, det er Josef ser vi i 25:2,9. Videre følges for det meste den første lista med å ta fra de ulike fedrene slik jeg lista opp ovenfor, men når det bare var Hemans sønner igjen, så var det mer vilkårlig.

Det presiseres at loddene ble kasta for å lage en orden på tjenesten. Det hadde ikke noe med hvem som hadde fleste sønner eller størst aktelse å gjøre; alle var like, små og store, eller om de var mester eller lærling. Det står ikke noe om at det var en turnus eller rotasjon, det var tjenesten eller oppgavene som var i sentrum. Japhet¹³⁶ kaster fram tanken om at det kanskje ikke var en rotasjon her, men at de ble plassert i rekkefølgen etter sine grupper. De skulle utføre den tjenesten hver gruppe hadde fått tildelt. Hun mener også at denne tanken om at de ble plassert i hver sin gruppe, dette at det ikke var noen rotasjon, er med på å bevise at dette var en oppkonstruert liste, som kanskje bare ble laget for å samsvare med prestenes og levittenes lister. Hun viser videre til at det må ha vært en viss fleksibilitet for sangerne, for de bodde utenfor Jerusalem. Dette ser vi i Neh 12:28-29, der det snakkes om sangerne som kom sammen i Jerusalem fra ulike steder rundt omkring. Disse sammenkomstene kunne være spesielle hendelser og høytider, der flere sangere kom sammen. Noen var nok der hele tida, for de skulle delta ved gudstjenesten i Herrens hus, sier 1 Krøn 25:6. Dirksen¹³⁷ har et annet syn enn Japhet, han mener at de her laget et turnus-system som skulle rotere slik de andre gruppene. Klein¹³⁸ støtter også Dirksen og mener at hensikten med loddkasting var å avgjøre rekkefølgen i vaktene eller tjenesteperiodene; og å avgjøre hvordan hvert lag skulle være; de skulle bestå av en blanding av alder og musikkferdigheter.

5.0 Teologisk relevans

---

¹³⁶ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.446

¹³⁷ Dirksen, Peter B., *I Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005, s.304-05

¹³⁸ Klein, Ralph W., *I Chronicles*, A Commentary, Augsburg Fortress, 2006, s.483

Det er viktig å ta med seg det som også Japhet¹³⁹ nevner angående disse ordningene, at det ikke er parallellt til andre kilder, derfor har vi ikke noe å sammenligne med. Vi må vurdere det slik det står. Vi kan anta at mye av kronistens syn skinner igjennom her, men også at han har brukt kilder og omarbeida dem slik at de passet inn i teksten sammen med hans egne bidrag.

5.1 Tilbedelsen og det kultiske liv

I 1 Krøn 28:21 sier David til sin sønn Salomo at her var prestene og levittene som skulle utføre all tjenesten i Guds hus. Disse menneskene hadde både vilje og evne til å utføre det arbeidet de var satt til. Dette er på en måte en konklusjon på hvordan disse tjenestegruppene skulle være, det viser at de var hengitt til det arbeidet de skulle utføre. David sier også til sin sønn i 1 Krøn 28:9, at han skulle lære sin fars Gud å kjenne og tjene ham helhertet og villig. Dette ble sagt i forlengelsen av at de ulike gruppene hadde fått sine oppgaver, da han talte til folket og gav tegningen av hele tempelet med det som hørte til til sin sønn Salomo (1 Krøn 28). I 1 Krøn 22:19 sier David til folket at de skal hjelpe Salomo med byggingen av tempelet og at deres sinn skal være retta mot å søke deres Gud. På en måte rammer dette inn de kapitlene jeg har sett på. De står i en ramme der det var viktig å være helhertet framfor Herren, dette var bakteppet til disse kapitlene. Vi finner ingen direkte beskrivelse av denne hengivenheten her, men indirekte sier allikevel disse ordningene mye om hvor viktige de var. Vi ser også hvor viktig hver sin plass var i denne turnusen, og at den ble fulgt. Oppgavene disse gruppene hadde fått skulle de utføre slik det var forordna, og det skulle gjøres med en hengivenhet. I 1 Krøn 29:9 kom folket helhertet med frivillige gaver og disse gavene skulle levittene ha ansvar for. Alle var en brikke i det store puslespillet, de tilba Herren av hele hjertet ved at de fulgte disse forordningene. Japhet snakker om dette i sin bok¹⁴⁰ under kap. 2 der hun tar opp helhertet tilbedelse av Jahve. Hun mener at Krønikebøkene vektlegger viktigheten av tilbedelsen og at det var en sammenheng mellom tilbedelse og gjerninger, men også et skille mellom dem. De måtte rense seg og være rene før de kunne delta. Braun¹⁴¹ viser til at vi finner lite om helhertet tilbedelse i 1 Krønikebok, mens det er viktigere i 2 Krønikebok. Han begrunner det med at 1 Krønikebok forteller om tempelet og dets seremonier. Braun viser også til glede i tilknytningen til helhertet tilbedelse, at vi ofte finner glede sammen med tilbedelsen. Han viser til 1 Krøn 29:9 der folket gleda seg over gavmildheten da de helhertet kom med sine frivillige gaver til Herren. Det er ingen selvfølge at helhertet tilbedelse og glede kobles sammen, det kan være helhertet tilbedelse uten glede også, men et resultat av denne tilbedelsen kan være glede.

Kap. 25 om sangerne viser til glede, der sang og musikk skulle akkompagnere ofringa, og sang og musikk handlet ofte om glede. Det er tydelig at sang og musikk betydde mye i de religiøse sermoniene. Vi ser at glede akkompagnerte flere av hendelsene, blant annet da de overførte paktskisten til Jerusalem. 1 Krøn 15 viser at det skjedde med stor glede, og sangerne

¹³⁹ Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.174-208

¹⁴⁰ Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.194-208

¹⁴¹ Braun, R. L. *1 Chronicles: Vol. 14: Word Biblical Commentary*, Word Biblical Commentary, Word, Incorporated, 1986, s.xl

var med på det. Det samme ser vi da tempelet ble rensa i 2 Krøn 29:25-30, og da de feira påske i 2 Krøn 30:21,25-26. De holdt høytid og det var glede med musikk og sang. Ved bruk av sang og musikk i tempelet, oppmuntra de også folket til å delta i tilbedelsen. Sang og musikk var også en motivasjonsfaktor, det hjalp dem å tilbe med hele hjertet. I 1 Krøn 29:22 ser vi at de spiste og drakk med stor glede for Herrens ansikt da David gjorde Salomo til konge etter seg.

Sang og musikk skulle skje parallelt med ofringa, ofring betydde mye, og forklaringa til levittenes oppgaver i 1 Krøn 23:25-32 viser at ofringa var viktig. Her blir forberedelsene nevnt, de er en viktig del av det hele. Ofring sammen med sang og musikk blir vektlagt her.

Da sangerne ble behandla i 1 Krøn 25 så vi at profetisme også var kobla til sang og musikk, og at det var en hjelp for folket. Profetene var budbærere fra Gud og folket hadde på en måte en nærmere kontakt med Gud via profetene. Sangen og musikken kunne være laget under profetisk inspirasjon og da ble ordene og tonene budbærere fra Gud. De brukte gjerne de faste salmene, spesielt når de gikk opp til Jerusalem, og da ble ordene gjentatt gang etter gang. Dette ble en oppmuntring og hjelp til en helhjertet tilbedelse. Profetene oppmuntra folket til å ha tillit til Herren. Det var profeter som var grunnleggerne for sangergruppa, både Asaf, Heman og Jedutun var profeter. Om sønnene var profeter er omdiskutert, men jeg tror det kan være muligheter for at de ble lært opp av sine fedre. Samtidig ble også synd og ikke tillit til Gud avslørt, og det hjalp dem til å vende om. Dette ser vi i fortellingen om Hiskia i 2 Krøn 26. Selv om Krønikebøkene er et historisk verk, så er det profetisk på den måten at det hjelper leseren til å se at Gud ønsker at vi skal leve helhjertet for ham. Forfatteren ønska å framheve det i denne boka. Japhet¹⁴² viser til at kronisten var en historieskriver og ikke en profet, men at han overførte profetiske ideer til et religiøst prinsipp når vi ser dem gjennom hendelsene som skjer.

Kronisten var nøye med å skrive ned detaljerte forordninger for hvordan tjenesten skulle ordnes. Loddkastinga ble viktig, for det betydde at Gud stod bak, at dette var anerkjent av Gud selv, det var ikke noe som mennesker hadde laget. Loddkastinga er detaljert beskrevet og det forteller hvor viktig dette var for det kultiske livet de levde; gudstjenesten var viktig, der tilba de Gud. Ordningene rundt kulten var viktige og det betyr igjen at selve kulten var viktig, og kronisten får fram dette ved å beskrive disse ordningene på denne måten. Mange sider ved oppgavene er også med her, men det ser ut til at forfatteren regna det som kjent stoff for folket, at de kjente til deler av det fra Pentateuken, fra skrifter/fortellinger de hadde. Prestens oppgaver får vi vite lite om, mens derimot levittene og deres ulike tjenesteordninger blir nøye beskrevet. Gudstjenesten kom i funksjon igjen etter eksilet, men det ble noen forandringer. Vi ser av de ulike gruppene at de får nye oppgaver; sangere hadde de ikke før og det blir på en måte en ny gudstjeneste. Mange ting blir nye, men de prøver å sette den istand så nær den gamle som mulig. Alt utstyret som ble borte kom nok ikke tilbake, paktskisten blir ikke nevnt mer, men det ser ikke ut til å legge en demper på deres hengivenhet i tilbedelsen.

5.2 Ordningene og skaperverket

---

¹⁴² Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009, s.202-03

Vi ser at disse ordningene knytter an til skaperverket. Det er ofringer hver morgen og hver kveld, det viser tilbake til da Gud skapte dag og natt i Gen 1. Skiftet mellom lys og mørke skulle markeres, og hver gang vi hadde dette skifte skulle det ofres det som var foreskrevet. Kronisten knyttet det han skrev opp mot Gud som står bak skapelsen; det var Gud som gav oss dag og natt, og det var Gud som gav oss disse skiftningene. Det var også Gud som stod bak disse offerforordningene. Gud, han som skapte alt, gav også påbud om hvordan ofringene skulle skje, det leser vi i Ex 29:38-45 og Num 28:1-8.

Det samme skjedde da han hvilte den sjuende dagen i Gen 2, han lyste den hellig og kalt den sabbat. Dette er også en spesiell dag i skaperteologiens historie og den blir videreført gjennom tjenesteordningene her i Krønikebøkene. Gud gav oss sabbaten, han hvilte den sjuende dagen og lyste den hellig. Slik skulle det også være en spesiell dag for Guds folk, det skulle være en hviledag og en dag som var annerledes, en hellig dag. De skulle følge forordningene som Gud foreskrev den dagen. Vi leser i Ex 31:12-17 og Lev 23:1-3 om sabbatsbudet, der det også knyttes til skapelsen. Videre ser vi Num 28:9-10 hva som skulle ofres på denne sabbatsdagen. Sabbatsloven i Ex 31 avslutter forskiftene om helligdommen, på samme måte avslutter sabbaten Guds skapelse. Vi har en link fra sabbaten til helligdommen her og det blir da en link videre til tempelet.

Det samme har vi med nymånedagen. De fulgte månens kalender og en ny måne skulle markeres. Det var Gud som skapte sol og måne leser vi i Gen 1, disse skulle lyse opp. Månen fulgte en syklus og når den kom fram igjen etter å ha vært borte, skulle det være en festdag. I Num 28:11-15 står det om den spesielle ofringa som skulle skje på nymånedagen.

Når det gjelder festene/høytidene kan vi også knytte det til skaperverket. I Gen 1:14 leser vi at Gud skapte lys på himmelhvelvingen som skulle skille mellom dag og natt, og det skulle være merker som fastsatte høytider, dager og år. Allerede her ble det sagt noe om høytider, at det var en viktig del av livet, at Gud også hadde skapt dem. En av de store høytidene for folket var de usyrede brøds høytid, da Gud sparte sitt folk og førte det ut av Egypt. Vi leser om det i Ex 12-13:1-16 og i Lev 23:4-8; Num 9:1-14; 28:16-25. Lev 23 fortsetter å fortelle videre om flere høytider, om førstegrøden, om den store soningsdagen, om løvhyttefesten. Num 28-29 forteller også om de hellige festene som Krønikebøkene her viser til.

Her forenes skapelsesteologien med tempelteologien. Det som Gud skapte, det han stod bak, ble nå samla i tempelet, der han også bodde, det var Herren selv som hadde valgt dette stedet. Fra skapelsen går det via møteteltet under vandringa i ørkenen, der forskriftene ble til. De ble ført videre da de kom inn i det lovede landet og til slutt til tempelet, som også er Guds bolig. Vi ser altså en rød tråd fra skapelsen til tempelet, at Gud er den som styrer og står bak alt dette. Her kommer også loddkastinga inn, da det er Gud som står bak denne, så Gud var med på å stadfeste disse ordningene som vi finner i 1 Krøn 23-25. Disse står i sammenheng med skapelsen. Japhet¹⁴³ viser til at Krønikebøkene presenterer de kultiske formene i tilbedelsen for å ha blitt etablert i to stadier. Først ble loven og dens forskrifter til offerkulten gitt gjennom Moses; så ble tilbedelsesstedet, dets organisering etablert som permanente institusjoner av David og satt i funksjon av Salomo. Det sentrale kultstedet var Jerusalems

---

¹⁴³ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.45

tempel og for kronisten var et sentralt og unikt tilbedelsessted en historisk virkelighet. Japhet viser til at kronisten gir en refleksjon over forandringene som skjedde med strukturen til presteskaperet i andre tempeltid. Dette reflekterer kronistens egen tid, for historien viser at det tok lang tid før tilbedelsesstedet ble tempelet i Jerusalem. Møteteltet ble brukt under vandringa, og senere når det kom fram til landet på ulike steder, før det fikk sitt tilholdsted i Jerusalem, og til slutt i tempelet.

Helt til slutt i kap. 23 møtes exodustradisjonen og tempeltradisjonen, der nevnes både møteteltet og helligdommen sammen med Herrens hus. Kronisten viser til at dette står i en sammenheng, fra Exodus og videre til tempelet. Dermed blir de her bundet sammen med skapelsen, da skapelsen og exodustradisjonen også er bundet sammen gjennom ordningene for daglige offer, for sabbaten, nymånedagen og festene. Disse ordningene skulle følges og forskriftene finnes i Pentateuken. Kronisten viser til at slik var tjenesten til disse tjenestegruppene i 23:31-32. Disse ordningene som var bestemt her var deres mal for hvordan det kultiske livet skulle være. Kronisten står i tradisjonen fra skapelsen, via exodus til tempeltiden. Det er Gud selv som har gitt dem dette, han står bak alle disse forskriftene.

Ordningen med de 24 skiftene var også en del av årets syklus. De fulgte månen og da fikk de to skift i året. Det var skifte av turnus på sabbaten, de hadde hvert sitt skift fra sabbat til sabbat; da tok en ny gruppe over, og disse hadde Gud anerkjent ved loddkasting. Da Gud skapte var det en orden i skapelsen, alt skjedde i en rekkefølge som hang sammen med hverandre. På samme måte ser vi orden i disse ordningene her, det er en fast ordning og de er avhengig av hverandre for at kulten skal fungere. Ut i fra den detaljerte framstillingen av disse skifta så er det tydelig at denne skiftordningen var viktig. Det var en ordning som skulle følges, her skulle det ikke være noen utglidning er budskapet som ligger i dette. Knoppers¹⁴⁴ viser til at kalenderruller fra Qumran også viser et system med 24 skift, og mye av det stemmer med det vi finner i 1 Krøn 24:1-19, vi har altså en kontinuitet videre.

Samtidig er bruken av tall ganske problematiske. Vi ser at i 1 Krøn 23:3-5 er det ganske store tall i omløp, men når vi kommer inn på de ulike gruppene blir tallene atskilling mindre. 4000 sangere står det i 23:5, mens i 25:7 ser vi at det er 288. Portvaktene har også et problem, i 23:5 er det 4000 som skal vokte dørene, mens antallet i kap. 26 er atskilling mindre. Japhet¹⁴⁵ viser til noe av denne diskusjonen. Uansett så er antallet mye mindre enn utgangspunktet i kap. 23. Så disse tallene er vanskelige å tyde, det kan være at forfatteren og hans samtid ikke var så nøye med at tallene skulle være helt rette. Et stort antall kan heller vise til betydningen av det, at dette var svært viktig. Forfatteren ville vektlegge disse oppgavene til levittene og brukte store tall for å vise det.

Navn skaper også problemer her, for det ser ut til at flere av navnene i 1 Krøn 25 er oppdiktede, de fleste forskere er enige i det. Her ser det ut til at det var viktigere at det var 24 navn enn at navnene var riktige. Vi så også at noen av navnene kunne ble et lite dikt i 25:4b. Så ved å bruke disse navnene lå det et annet budskap bak, disse 24 skifta var viktigere, de betydde mer enn navna. Da blir spørsmålet om dette var en liste som virkelig ble fulgt. Det

---

¹⁴⁴ Knoppers, Gary N., *I Chronicles 1-9*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004, s.110

¹⁴⁵ Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993, s.453

kan være at dette var et utrykk for en ønskeløsning fra forfatterens side, vi vet ikke om dette var en virkelig liste som noen gang var i funksjon. Det ser ut som forfatteren var opptatt av at lista til sangerne skulle følge lista til prestene, det skulle være en samkjøring her. Vi ser det samme for levittene og portvaktene, at de fulgte lista til prestene. Prestelista var malen for de andre tjenestegruppene. Forfatteren får fram hvor viktig levittene og deres tjenestegrupper var ved å gjøre det slik. Kronisten var opptatt av å løfte fram levittene og deres oppgaver, de ble viktigere og viktigere for ham. Dette får han fram ved å bruke disse virkemidlene. Ordningene var viktigere enn rett tall eller navn, og det kan avspeile den tida som han levde i. Kronisten skrev historien slik at han fikk fram det han mente var viktig.

Vi finner en rød tråd, fra skapelsen, via eksodus til tempelet. Gud styrte dette folket hele denne tida og han vil også fortsette å lede det. Det kommer fram indirekte gjennom disse ordningene, de skal være en rettesnor framover for folket og de har en tilknytning bakover, fra skapelsen. Vi finner skapelseordningene igjen i tempeltjenesten. Gud ordna verden da han skapte, det skjedde ikke tilfeldig, det var en orden på det, og på samme måte ser vi at det er en orden i disse tjenesteordningene. Gud står for orden i skapelsen og Gud står for orden her i tempeltjenesten.

6.0 Oppsummering

I første del av oppgava så jeg på de ulike tjenestegruppene, prestene, levittene og sangerne. Det er levittene som får mest plass og fokus i disse tekstene, det er deres oppgaver som blir beskrevet mest inngående. Prestenes oppgaver får vi ikke høre noe om, mens derimot er deres inndeling viktig. Det er den som danner mønster for inndelingen av alle de andre gruppene. Inndelinga i 24 skift blant prestene, fører til at det også blir 24 skift blant levittene og sangerne. Prestenes inndeling blir en mal for de andre, men ellers er det levittene som dominerer, deres oppgaver blir ganske detaljert beskrevet. Kronisten viser med dette at levittene blir viktigere og viktigere, ja det ser også ut som om levittene overtar noen av prestenes oppgaver. Jeg mener at respekten for prestene kommer fram ved at de setter malen for hvordan ordningene skulle være.

Disse ordningene som ble så nøye beskrevet viser til at de var viktige for kulten, og det betyr at de som utførte dem måtte være overgitt til dem. Her kommer helhjertet tilbedelse og glede inn. Ordningene skulle følges og vi ser at sangerene hadde en viktig oppgave under kulten, for å motivere til helhjertet tilbedelse og for å bringe gleden inn i tilbedelsen i tempelet.

Gjennom disse ordningene som blir tillagt mennesker, kommer det fram at de står i en sammenheng, at Gud står bak det, loddkastingen viser det. Samtidig viser det en sterk sammenheng mellom skaperordningen og tempelordningen. Det er en sammenheng, fra at Gud skapte verden på en ordna måte, til disse ordningene som viser en orden for det kultiske livet. Vi ser også en sammenheng fra skapelsens slutt med sabbaten, via forskriftene om møteteltet og dets utstyr som avsluttes med sabbatsbudet. Sabbaten var på en måte kronen på verket. Disse forskriftene fra Exodus kom i funksjon i tempelet. Vi har en rød tråd fra

skapelsen via eksodusfortellingen til tempelet. Derfor kan vi si at skapelsesordningene kommer til uttrykk i tempelteologien.

7.0 Kilder

- Barstad, Hans M., After the “Myth of the Empty Land”: Major Challenges in the Study of Neo-Babylonian Judah, i *Judah and the Judean in the neo-Babylonian period*, Eisenbrauns, 2003
- Barstad, Hans M., *The Myth of the Empty Land*, Scandinavian University Press, 1995
- Beckwith, Roger T., *Calendar and Chronology, Jewish and Christian; Biblical, Intertestamental and Patristic Studies*, E.J.Bill, 1996
- Bibelen*, Det Norske Bibelselskap, 2006
- Bibleworks 8, LLC*, 2008, www.bibleworks.com, med *Halot*
- Biblia Hebraica Stuttgartensia*, (1969/77) 1997, Deutsche Bibelgesellschaft
- Braun, R. L. *1 Chronicles: Vol. 14: Word Biblical Commentary*, Word Biblical Commentary, Word, Incorporated, 1986
- Dirksen, Peter B., *1 Chronicles*, Historical Commentary on the Old Testament, Peeters, 2005
- Dirksen, Peter B., *Prophecy and Temple Music: 1 Chron 25:1-7*, Henoah 19 (1997)
- Japhet, Sara, *I & II Chronicles*, A Commentary, Westminster John Knox Press, 1993
- Japhet, Sara, *The Ideology of the Book of Chronicles and Its Place in Biblical Thought*, Eisenbrauns, 2009
- Klein, Ralph W., *1 Chronicles, A Commentary*, Augsburg Fortress, 200
- Kleinig, John W., *The Lord's Song. The Basis, Function and Significances of Choral Music in Chronicles*, JSOT 156, Sheffield Academic Press, 1993
- Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 1-9*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004
- Knoppers, Gary N., *1 Chronicles 10-29*, The Anchor Bible, Doubleday, 2004
- Knoppers, Gary N., *Hierodules, Priests or Janitors? The Levites in Chronicles and the History of the Israelite Priesthood*, JBL 181/1, 1999
- Miller, J. Maxwell & Hayes, John H., *A History of Ancient Israel and Judah*, Westminster Johan Knox Press, 2006
- Norsk Studiebibel*, Bibelforlaget, 1998

Selman, Martin J., *1 Chronicles*, Tyndale Old Testament Commentaries, Inter-Varsity Press, 1994

The Brown-Driver-Briggs, *Hebrew and English lexicon*, (1906), reprinted 2006, Hendrickson Publishers

The NET Bible, The NET Bible® Team First Edition Translators, Editors, and Consultants, www.bible.org

Tuell, Steven S., *First and Second Chronicles*, Interpretation, John Knox Press, 2001

Vaux, Roland de, *Ancient Israel, Its Life and Institutions*, Wm B. Eerdmans Publishing Co, 1997

Williamson, H.G.M., *1 and 2 Chronicles*, The New Century Bible Commentary, Marshall Morgan & Scott, 1982